

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Egyes vagyon elleni bűncselekmények felderítéséről, különös tekintettel a sorozatjelleg megállapításának lehetőségeire

Készítette: **Kelemen Zoltán** nappali tagozatos hallgató

Konzulens: **dr. Fenyvesi Csaba** egyetemi docens

Pécs, 2008.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	5
2. Társadalmi - politikai változások és a bűnözés struktúrája, dinamikája.....	10
2.1. A bűnözés szerkezete és alakulása 1980 - 1991-ig.....	10
2.2. A bűnözés szerkezete és alakulása 1992 - től napjainkig.....	11
2.3. A sorozat-bűncselekmények helye az össz-bűnözésben.....	13
2.4. Az elkövetés sorozatjellegének megállapítási lehetőségeiről általánosságban	14
2.5. A helyszíni szemle jelentősége a felderítés és a sorozatjelleg megállapítása szempontjából.....	15
3. Tipikus sorozatjellegű bűncselekmények.....	19
3.1. A besurranásos és trükkös lopás fogalma és elkövetésének módszere.....	19
3.2. A zsebtolvajlás fogalma és elkövetési módszerei.....	24
3.3. Fürdőhelyi lopás fogalma és elkövetési módszerei.....	29
3.4. Gépjárművek vonatkozásában elkövetett lopások és elkövetésük módszerei.....	32
3.5. A betöréses lopás.....	41
3.5.1. A betöréses lopás fogalma.....	41
3.5.2. Az elkövetést befolyásoló tényezők.....	45
3.5.3. Az elkövetés módszerei.....	46
4. A hatékonyabb megelőzés és felderítés érdekében foganatosítandó intézkedésekről.....	50
5. Összegzés.....	53
Felhasznált irodalom.....	55

Contents

1. Introduction	5
2. Changes in society - politics and the structure and dynamics of delinquency	10
2.1. Structure and development of delinquency from 1980 to 1991	10
2.2. Structure and development of delinquency from 1992 until today.....	11
2.3. Place of serial criminal acts in total delinquency	13
2.4. Possibilities on establishing the serial character in general	14
2.5. Significance of visiting to the scene in respect of clearing up and the establishing of the serial character	15
3. Typical criminal acts of serial character	19
3.1. Concept and perpetration methods of sneak- and tricky theft	19
3.2. Concept and perpetration methods of pickpocketing.....	24
3.3. Concept and perpetration methods of beach and camping theft.....	29
3.4. Concept and perpetration methods of theft related to vehicles.....	32
3.5. Concept and perpetration methods of housebreaking.....	41
3.5.1. Concept	41
3.5.2. Determinent elements of perpetration.....	45
3.5.3. Perpetration methods	46
4. Measurements to be taken in order to ensure the effectiveness of prevention and clearing up	50
5. Summary	53
Literature	55

Inhaltsverzeichnis

1. Einleitung	5
2. Gesellschaftliche - politische Veränderungen und die Struktur und Dynamik der Kriminalität	10
2.1. Struktur und Dynamik der Kriminalität von 1980 bis 1991	10
2.2. Struktur und Dynamik der Kriminalität von 1992 bis Heute.....	11
2.3. Platz der Serielikte in der Gesamtkriminalität.....	13
2.4. Möglichkeiten der Feststellung des Seriencharakters im Allgemeinen	14
2.5. Bedeutung der Tatortbesichtigung in der Aufklärung und der Feststellung des Seriencharakters	15
3. Tyische Delikte mit Seriencharakter	19
3.1. Begriff und Begehungsmethoden von Schleich- und Trickdiebstahl	19
3.2. Begriff und Begehungsmethoden von Taschendiebstahl	24
3.3. Begriff und Begehungsmethoden von Strand - und Campingdiebstahl.....	29
3.4. Begriff und Begehungsmethoden von Diebstahl im Zusammenhang mit Kraftfahrzeugen	32
3.5. Begriff und Begehungsmethoden von Einbruch	41
3.5.1. Der Begriff	41
3.5.2. Beeinflussende Faktoren bei der Begehung	45
3.5.3. Die Begehungsmethoden	46
4. Einzuleitende Maßnahmen in Interesse der Steigerung der Effektivität von Aufklärung und Prevention	50
5. Zusammenfassung	53
Literatur	55

1. Bevezetés

A sorozat-bűncselekményekkel először 2003 nyarán kerültem kapcsolatba, amikor nyári munkát vállaltam a Siófoki Rendőrkapitányságon. Az idegenforgalmi szezonban a rendőrség diáktolmácsokat alkalmaz a Balaton környékén és az ország egyéb idegenforgalmi szempontból jelentős pontjain, a rendőri állomány hiányos nyelvtudásából eredő kommunikációs nehézségek áthidalására, de természetesen gazdaságossági szempontok és törvényi előírásoknak való megfelelés is szerepet játszanak a diákok tolmácsként való foglalkoztatásában.

Munkám során naponta számos alkalommal lehetőségem nyílt kivonulni a Bűnügyi Helyszínelő Alosztály helyszíni szemle bizottságával valamely bűncselekmény helyszínére, mivel a bűncselekmény sértettje külföldi állampolgár volt.

A legtöbb esetben tolmácsolási feladataim elvégzése után alkalmam volt a bűnügyi technikus munkájának megfigyelésére. A különböző bűncselekmények helyszíni szemléi során tapasztaltak (elkövetési módszer, eltulajdonított tárgyak köre, stb.) eredményeként merült fel bennem először a gondolat, hogy az ugyanazon bűncselekménytípus tekintetében valószínűleg ugyanazon elkövetőről lehet szó az esetek többségében.

Ezt a feltevésemet alátámasztotta az a közismert tény, hogy a nyár folyamán nagyon gyakran fordulnak elő a Balaton környékén sorozatjelleggel, elsősorban vagyon elleni bűncselekmények (sorozatos betöréses lopások, gépjármű lopások és feltörések, továbbá leginkább besurranásos lopások), valamint, hogy ezeknek a cselekményeknek a felderítése meglehetősen nagy terhet ró a helyi bűnüldöző szervekre.

Az a jellemző, hogy az egyes bűnelkövetők vagy több elkövetőből álló bűnözői csoportok, kizárólag bűncselekmények elkövetése céljából érkeznek ebben az időszakban Siófokra és környékére. Szigeti László, Siófok város akkori rendőrkapitányának szavaival élve: „a különböző bűnözői csoportok rátelepülnek az idegenforgalomra”.

A felderítés nehézségeit az is fokozza, hogy az elkövetőknek Magyarország területi adottságainak következtében - itt mindenekeelőtt az ország kis területi kiterjedésére és jó úthálózatára gondolok - nem jelent problémát az ország távoli részeiből sem, a bűncselekmények céljából Siófokra történő utazás. Már csak azért sem, mivel az esetek döntő hányadában az elkövetők gépkocsit használnak. Így fordulhat elő, hogy egy egész országrészt szisztematikusan végigfosztogat egy szervezett, nemritkán részletes cselekvési, elkövetési tervet kidolgozó banda.¹

Kutatásaim során számos olyan újságcikket és rövidebb hírt találtam, amelyek állításaimat alátámasztják. Itt illusztrációként csak a legjellemzőbbet szeretném bemutatni, amely a fentebb mondottakat és a későbbiekben leírtakat (lásd jelen munka 3.5.2. Az elkövetést befolyásoló tényezők 45-46.o.) kitűnően szemlélteti:

---

¹ <http://www.zsaru.hu/modules.php?name=News&file=article&sid=1750> - Felszámolták a dunántúli betörőbandát

EGYMÁST IS ÁTVERŐ BANDATAGOK²

Legalább huszonötmilliós zsákmányra tett szert az idén egy betörőcsapat, amely **nyolc megye huszonnégy városában** fosztogatott. Ennek ellenére szinte nyomorban éltek.

A háromtagú társaság **az év első három hónapja alatt legalább félszáz betörésben** vett részt a nyomozók szerint. Csak kedden és csütörtökön dolgoztak, ez volt a kabalájuk.

B. Ferenc, alvilági nevén Roy talán csak kútmérgezés és bélyeghamisítás miatt nem állt még büntetőeljárás alatt. A budafoki férfi betörőként kezdte, s némi zsarolásos, fegyveres pénzbehajtós kitérő után az idén visszatért eredeti mesterségéhez. Testvérével, B. T.-vel, alias Kisroy-jal és Sz. Lászlóval álltak össze, hogy végigfosztogassák az országot, **vigyázva arra, hogy saját lakóhelyük harminc kilométeres körzetében ne dolgozzanak.**

A börtönviselt trió délelőttönként lépett akcióba. A hét két munkanapján reggel ötkor keltek. Egyikük a régi, polgári házakra esküdött, mondván, ott mindig akad valami, a lakóknak volt idejük összegyűjteni egy kis aranyat, pénzt, míg az öccse az új építésű társasházak mellett tette le a voksát. Mindkét verzió bejött, a csapat a **kiválasztott városokban egyszerre négy-öt lakást** is feltört. Főleg készpénzre és aranyra utaztak, de ha nem volt más, akkor vittek apró műszaki cikkeket, értékes sportruhákat és egy Fejér megyei kisvárosból komplett borgyűjteményt. A **munkamegosztás** szerint egyikük **figyelt**, a másik **tört**, a harmadik **kutatott**. **Míg a zsákmányvadász bent volt egy lakásban, az ajtók mestere már nyitotta is a következőt, hogy minél gyorsabban végezzenek.**

A felderítő munkára felbéreltek egy „külső munkatársat”. Egy intelligens, huszonéves fiatal srácot küldtek előre, az ő feladata volt az előzőleg kiszemelt lakások „lecsengetése”, azaz mindenhová becsengetett, ha éppen volt otthon valaki, akkor valamiféle kábeltévés mesét adott elő. Ilyenkor sem mentek haza, megvárták, míg a háziak elmennek, majd akcióba léptek. Cselnek sem volt rossz a vendégjátékos szerepeltetése, a sértettek ugyanis egy cingár, intelligens kinézetű, fehér bőrű sráca emlékeztek, a mi betörőinkre pedig ennek a személyleírásnak az ellenkezője passzolt.

Kiskunfélegyházán az év elején öt lakásba jutottak be, de a **közeli városokban, Baján és Kalocsán** is volt hasonló módszerrel elkövetett betörés. A banditák **egy erős, állítható franciukulccsal ráfogtak a lakás zárszerkezetére, azt egy mozdulattal eltörték, majd egy csavarhúzóval elforgatták a zárszerkezetet.**

Az elmúlt hónapokban **22 városban** történt betörés ezzel a módszerrel.

Az elfogás napján, csütörtök reggel egy dunaújvárosi lakást szemeltek ki a csapat tagjai, akiket már **otthonuktól követtek a figyelők**, a célpont közelében pedig húsz nyomozó várta Royékat. Akkor ütöttek rajtuk, amikor kifelé jöttek a zsákmánnyal megpakolva. A profi bűnözők rögtön tudták, hogy megbuktak. A csapat tagjai egyébként egymást is átverték, előfordult, hogy valamelyikük egy lakásban másfél millió forintot talált, ám a többieknek ebből csak ötvenezeret vallott be.

---

² <http://www.zsaru.hu/modules.php?name=News&file=article&sid=2273> - Egymást is átverő banda-tagok

A húszmillió kárértékhez képest szinte nyomorban éltek, és egy szakadt, öreg Forddal közlekedtek. Vallomásaik szerint egyikük a rá eső részt drogra költötte, a másik elkártyázta, a harmadik pedig legális vállalkozásokban akarta tisztára mosni, de üzleti érzék híján ezek sorra befuccsoltak. Volt olyan lakás, ahonnan több kiló arany ékszert hoztak el, szinte mindegyiken túladtak, csak pár darabot találtunk meg, most keresik a gazdáikat. Az ékszereket egyébként még a betörések napján beadták a legközelebbi zálogházba, ez onnan derült ki, hogy néhány zálogjegyet hanyagságból elfelejtettek megsemmisíteni, innen visszakövethető, honnan, mit, mikor hoztak el. Amelyik cselekmény bizonyítható, azt elismerik, szerintük ez nem lesz több húsznál, de feltehetően tévednek, négy-öt évig nem lesz gondjuk a kosztra és a kvártélyra.

A nyomozók információi szerint a csapat **melléktevékenységként** foglalkozott a betörés mellett fegyveres bűncselekményekkel is, de nem találtak náluk pisztolyokat, csak egy viperát, a fegyverek valószínűleg az elrejtett ékszerek mellett lapulnak valahol.

Azért is rendkívül figyelemreméltó ez a cikk, mert írója néhány sorban rávilágít egy a témám szempontjából igen fontosnak tűnő törvényalkotási anomáliára - hasonló áll fenn a gépkocsibontók és használtalkatrész kereskedők nyilvántartásaival kapcsolatban is. A zálogházakra vonatkozó hatályos törvényi szabályozás adatvédelmi rendelkezései szerint ugyanis, senkinek nem kell jó néhány éve irattal igazolnia, hogy a zálogházba beadott értéktárgy az ő jogos tulajdona, így lehetetlen visszakeresni, ki adott lopott ékszert vagy egyéb értéktárgyat zálogba. Egyetértek a cikk írójával abban, hogy ez az átgondolatlan szabályozás sokkal inkább a bűnözőket támogatja a tisztességes polgárokkal szemben.

Ennek a törvényi kiskapunak a megszüntetésével éppen a sorozat-bűncselekmények elkövetőinek egyik legális értékesítési csatornáját lehetne kitűnően felszámolni.

Ezek, a bűncselekményeket szervezetten (a cikk nagyon jól szemlélteti a munkamegosztást: mindenkinek megvan a feladata a bűncselekmény kivitelezésében) és csoportosan (a cikk szerint is legalább hárman, ha a segítőt nem számoljuk) elkövető utazó bűnözők szándékosan lakó-, illetve tartózkodási helyüktől távol fejtik ki tevékenységüket (láthatjuk a cikkben is: a budafoki illetőségű személyek Kalocsán, Baján, Kiskunfélegyházán követik el a bűncselekményeket és különösen figyelnek arra, hogy lakóhelyük 30 km-es körzetében egyáltalán ne kövessenek el bűncselekményt), így igyekezve kivonni magukat a gyakran elszigetelten nyomozó rendőri szervek hatósugarából. A kvalifikáltabb elkövetők még arra is törekszenek, hogy az elkövetési módszer alapján ne lehessen azonos tettesekre következtetni.³ Ezáltal a bűncselekmény sorozatjellegének felismerése már önmagában alapvető lépést jelent a sikeres felderítés irányába. A büntetőeljárás során a sorozatjelleg felismerése tehát olyan részsikerként könyvelhető el, amely a felderítés egészét jelentősen előmozdítja.

A Siófoki Rendőrkapitányságon rendkívül nagy hangsúlyt fektetnek e bűncselekmények felderítésére és a felderítési mutatók folyamatos javítására. A kiemelt figyelmet nemcsak az indokolja, hogy a vagyoni elleni bűncselekmények veszélyessége általában és jelentősen fokozódott,⁴

³ Magyar József: Az ujjnyomszakértő szerepe a sorozat-bűncselekmények felderítésében. Belügyi Szemle 1986/1. 91.o.

⁴Gödöny József: A bűnözés helyzete és változásai. In: Kriminológiai és Kriminálisztikai Tanulmányok XXIII. (Gödöny József szerk.), Közgazdasági és jogi könyvkiadó, Budapest, 1986. 59. o.

hanem az is, hogy igen negatív hatást fejtenek ki az utóbbi években egyébként is rossz helyzetben lévő Balaton környéki idegenforgalomra, továbbá, hogy az erőszakos bűncselekmények mellett ezek a deviáns jelenségek az állampolgárokat legközvetlenebbül érintő, vagyonbiztonságukat veszélyeztető és ezáltal a társadalmi közérzetet leginkább befolyásoló cselekmények.

További indokként említhető, hogy az állampolgári kriminalitás érzékenységi küszöbszintje - szintén az erőszakos bűnözés mellett - ebben a vonatkozásban a legmagasabb. Az állampolgárok ugyanis elsősorban az erőszakos és a vagyon elleni bűnözés alapján vonnak le közállapotainkra, közbiztonsági helyzetünkre vonatkozóan általánosító (nemegyszer túlzó) következtetéseket és ítélik meg általában az igazságszolgáltatási szervek, de különösen a rendőrség munkáját.⁵

A vagyon elleni bűncselekmények témájára eső választásomat az is indokolja, hogy esetükben az egyik legősibb bűncselekménytípusról⁶ beszélhetünk és hogy bár sokszor a szakemberek sem tudják kivonni magukat a média hatása⁷ alól és figyelmük az izgalmasabbnak tűnő területek felé fordul, a vagyon elleni bűncselekmények is sok érdekességgel szolgálhatnak a velük foglalkozó számára.⁸

A fentieket összegezve, a sorozatjelleg, felderítés szempontjából betöltött kiemelkedő jelentőségének hangsúlyozása, illetve a tárgyalt bűncselekmények gyakorisága és jelentősége, valamint a Siófoki Rendőrkapitányságon szerzett tapasztalataim hasznosítása jelölhető meg ezen téma választásának és feldolgozásának indokaként.

2. A társadalmi - politikai változások és a bűnözés struktúrája, dinamikája⁹

Fejtegetéseim megkezdése előtt véleményem szerint nemcsak hasznos, hanem szükséges is a bűnözés elmúlt évtizedekben való szerkezetének és alakulásának áttekintése, természetesen különös hangsúlyt fektetve a vagyon elleni bűncselekményekre, mivel - ahogy azt már korábban megállapítottam - a bűncselekmények ezen típusánál gyakoribb a sorozatjellegű elkövetés. Az áttekintés keretében lehetőség nyílik az elkövetők, és azon bűncselekmények körének meghatározására, amelyek esetében a sorozatban történő elkövetés tipikusnak tekinthető.

⁵ Bakóczi Antal: A vagyon elleni bűnözés és okai. In: Kriminológiai és Kriminálisztikai Tanulmányok XXIII. (Gödöny József szerk.), Közgazdasági és Jogi könyvkiadó, Budapest, 1986. 191. o.

⁶ Kó József: Vagyon elleni bűncselekmények. In: Kriminológia, Szakkriminológia. Szerk.: Gönczöl Katalin. Complex Kiadó, Budapest, 2006. 335.o.:

Az Ószövetség szerint az emberiség története is egy lopással kezdődött, arról a bizonyos almafáról, de a legtöbb őstörténeti írásban és mitológiában megjelenik valamilyen formában a más tulajdonában lévő dolgok illegális megszerzése. Nem mindig negatív megítélésben. Gondoljunk például Prométheusz esetére a tűzzel. A cselekmény kimeríti a lopás tényállását, meg is kapja érte büntetését, de az egész emberiség haszonélvezője a tettének. Máskor éppen ellenkezőleg, mindenki bűnhődik valaki meggondolatlan cselekedete miatt.

A vagyon elleni bűncselekmények tehát egyidősek az emberi társadalommal, kultúrával. Sokszor gondot okozva, ha jelentősen elszaporodnak, de sokszor segítve a fejlődést, új, addig járatlan utak felderítésével. A vagyon elleni bűncselekmények jelentőségét napjainkban az adja, hogy a fejlett országokban a bűncselekmények zöme, kb. 70%-a ebbe a kategóriába tartozik, alakulása az össz-bűnözés szempontjából meghatározó. Másrészt amennyiben a lakosságot, az áldozatokat vizsgáljuk, döntő többségük ezekkel a bűntettekkel találkozik, leggyakrabban vagyon elleni cselekmények áldozatává válik. A dolog érdekessége, hogy ennek ellenére a lakossági felmérések eredményei szerint az emberek általában nem a vagyon elleni, hanem az erőszakos bűncselekményektől tartanak.

⁷ Levin, Jack - Fox, J.: Extreme Killing, Understanding Serial Killers and Mass Murderers. Fine Forge Press, 2005. 18.o.

Ellentétben a vagyon elleni bűncselekmények sorozatos elkövetésével, amely még hazánkban is többé - kevésbé mindennaposnak tekinthető, a sorozatgyilkosságok az Egyesült Államokban is komoly hírértékkel rendelkeznek és a média, valamint a közfigyelem érdeklődésének középpontjában állnak. Éppen ezért sokkal vonzóbb kutatási területnek ígérkeznek, mint a vagyon elleni bűncselekmények.

⁸ Kó József: i.m. 335.o.

⁹ Irk Ferenc: Társadalmi, politikai változások és a bűnözés dinamikája és struktúrája. Rendészeti Szemle, 1994/6. 3. o.

2.1. A bűnözés alakulása és jellemzői 1980 - 1991-ig

A rendszerváltozás előtti években a bűnözés elhalását jósolták a szocialista országokban a kor ideológusai. A rendszerváltást követően a bűnözésnek a nyugat - európai országokhoz történő gyors felzárkózásáról, hirtelen és nagyarányú növekedéséről beszéltek. A kezdeti időszak tapasztalatai a bűnözés gyors növekedéséről alkotott elképzeléseket mindenben alátámasztották.¹⁰

1983-tól egyértelműen növekszik a korábban tapasztalható stagnálás után a bűncselekmények száma. Ennek a növekedésnek a tempója 1989-90 fordulóján felgyorsult, majd 1992-ben némileg megtorpant. A bűnelkövetők száma viszont az 1970-es évek közepétől az 1980-as évek közepéig alig változott, ami arra utal, hogy vagy rohamosan nő a több bűncselekményt elkövető tettesek aránya, vagy sokkal nagyobb a fel nem derített elkövetők száma és számaránya, de az is elképzelhető, hogy mindkét tendencia egyszerre érvényesül. A rohamos változás a rendszerváltás idején csupán a korábbi folyamat felerősödését jelentette, ami azonban már más minőséget jelentett. Nem lehet tehát a kedvezőtlen változások teljes halmazát a rendszerváltás, mint objektív jelenség „nyakába varrni”. Számos, esetenként csak megfelelő távlatból vizsgálható tényező játszik szerepet e változásban. Ezek közül, a jelenség szempontjából valóban objektív tényezőként említhető, hogy a gyors változás időszakában nőtt meg hirtelen a bűnelkövetésre különösen fogékony fiatalok és fiatal felnőttek korcsoportjainak részaránya az össznépességben belül. A 14-17 évesek aránya 1982-től kezdett növekedni, 1989-től pedig erőteljes emelkedés indult meg. A 20-24 éveseké 1987-től növekszik folyamatosan.¹¹

Az össz-bűnözés kedvezőtlen alakulása a rendszerváltást megelőző években, majd az évtized végén tapasztalható robbanás, alapvetően a vagyon elleni bűncselekmények 1980-tól tapasztalható markáns növekedésére vezethető vissza. A vagyon elleni bűncselekmények aránya emelkedésének pedig részben éppen az előbb említett korcsoportok össznépességben belül bekövetkezett növekedése képezi az okát, ugyanis a vagyon elleni bűncselekmények ismertté vált elkövetőinek igen jelentős része a fiatal- és fiatal felnőttkorúak csoportjából kerül ki. Ennek a korosztálynak a kriminalitási aktivitása a vagyon elleni bűnözésen belül különösen a lopás, a besurranásos lopás, a betöréses lopás, valamint a rongálás, illetve a rablás,¹² vagyis azon bűncselekmények tekintetében a legmagasabb, amelyek esetében tipikus a sorozatban történő elkövetés.

2.2. A bűnözés alakulása és jellemzői 1992 - től napjainkig

1992-től 1994-ig az ismertté vált bűncselekmények száma az országban folyamatosan csökkent. Ennek a tendenciának az egyik oka 1991- 92-ben a rendőrségen bevezetett szervezeti, irányítási, módszerbeli változás, a jelentős létszámemelés. Másrészt a Büntető Törvénykönyv módosítása - a szabálysértési értékhatárok növelése - is elősegítette ezt a kedvező folyamatot.

---

¹⁰ Nyíri Sándor: A bűnözés és a bűnüldözés helyzete 1990-ben. Rendészeti Szemle, 1991/1 3. o.

¹¹ Irk Ferenc: i.m. 6. o.

¹² Bakóczy Antal: i. m. 225. o.

Hozzájárult továbbá a csökkenéshez az is, hogy a rendőrség mellett az államigazgatás más szereplői is visszanyerték cselekvőképességüket, újjászerveződtek.

1995-ben jelentősen emelkedett a bűncselekmények száma. Ettől kezdve, 1998-at kivéve, a bűncselekmények száma az 500 ezres (lélektani) határ körül ingadozik. 1998-ban azonban tapasztalható egy jelentős kiugrás ebben az értékben, amely egy Budapesten elkövetett, közel 80 ezres nagyságrendű csalássorozatnak tudható be. Érdemes továbbá megemlíteni azt a tényt, hogy a vizsgált időszakban a bűncselekmények közel 30%-át Budapesten követték el.

Az ismertté vált bűncselekmények számának alakulását tehát - akárcsak az előző alfejezetben tárgyalt időszakban - elsősorban a vagyon elleni bűncselekmények befolyásolják¹³. 1992-ben az összes ismertté vált bűncselekmény 78,4%-át tette ki ez a szám. 2001-re valamelyest csökkent a vagyon elleni bűncselekmények részesedése. Az összes bűncselekményből már csak 68,3%, az enyhe, de folyamatos csökkenés e tekintetben érvényes 2001-et követően is. A vagyon elleni bűncselekmények közel 50%-a lopás, melyek száma 1994-ig csökkent, majd 1998-ig jelentős emelkedést mutat, azóta folyamatos, bár enyhe csökkenés tapasztalható. A különböző lopási esetek közül a leggyakoribbak a kis értékre elkövetett cselekmények. Az összes ismertté vált lopás 75-80%-át kis értékre, a szabálysértési értékhatár körüli összegre követik el.¹⁴ A lopásokon belül a zseblopások száma 1998-ban volt a legmagasabb, azóta folyamatosan csökken. A zseblopások több mint 70%-át Budapesten követik el. A betöréses lopások száma 1994-ig csökkent, majd 1997-ig emelkedő tendenciát mutatott, azóta ismét folyamatosan csökken.

A gépjármű tárgyú vagyon elleni bűncselekmények száma kisebb ingadozások mellett folyamatosan és jelentősen csökkent.

A lopások mellett Magyarországon a leggyakrabban előforduló vagyon elleni bűncselekmények: a csalás, a rongálás, az utóbbi években pedig a szerzői és szomszédos jogok megsértése.¹⁵

A bűncselekmények ismertté vált elkövetőinek száma 1992 és 1994 között csökkent, majd 1998-ban kiugró értékig emelkedett, az utóbbi években pedig újra csökkenő tendenciát mutat. A fiatalok elkövetők aktivitása 1995-ig kisebb ingadozás mellett növekedett, azóta lassú, de folyamatos csökkenést mutat. Az ismertté vált elkövetők többsége a felnőtt korosztályhoz tartozik; közel kétszer annyian válnak elkövetővé, mint a fiatal felnőttek.

Az elkövetés helye szerint az ismertté vált elkövetőkről elmondhatjuk, hogy többségük helyi lakos, de az utazó bűnözők száma folyamatosan emelkedő tendenciát mutat, akárcsak a bűnelkövetés céljából az országba érkezők száma.

Ami a bűnözés szerkezetének változását illeti a vizsgált időszakban, az állapítható meg, hogy a lopás bűncselekménye teszi ki az összes eset közel egyharmadát. A második helyen két év kivételével, amelyekben a csalások száma meghaladta számukat, a betöréses lopások állnak.

Összefoglalva azt mondhatjuk, hogy az ország bűnügyi helyzete stabilizálódni látszik, bár minden évben mutat eltérést szerkezetében, ez azonban az összképet nem befolyásolja.¹⁶ Az ország

¹³ Kó József: i.m. 338.o.

¹⁴ Kó József: i.m. 339.o.

¹⁵ Kó József: i.m. 347.o.

¹⁶ Miskiné Fekete Ágnes: Az elmúlt tíz év a bűnözés alakulásának tükrében. Belügyi Szemle, 2002/4. 63 - 83. o.

Európai Unióhoz való csatlakozásának hatása a bűnözésre véleményem szerint az elkövetkező években mutatkozik meg igazán.

2.3. A sorozat-bűncselekmények helye az összűnözésben

Bűncselekmények sorozatjellegű elkövetése elsősorban és jellemzően, de nem kizárólagosan a vagyoni elleni bűncselekmények körében fordul elő.

A vagyoni elleni bűncselekmények körében is különbséget tehetünk az egyes bűncselekmények között aszerint, hogy esetükben tipikus, jellemző a sorozatjellegű elkövetés, előfordul, avagy egyáltalán nem fordul elő a sorozatos elkövetés.

Egyértelműen tipikus a sorozatos elkövetés a lopás (és annak, különböző speciális elkövetési módjai: zseblogás, besurranásos és trükkös lopás, bolti lopás, betöréses lopás, fürdőhelyi- és strandlopás, gépkocsilopás, gépkocsiból való lopás, kerékpárlopás), valamint a csalás esetében. A vagyoni elleni bűncselekmények körében ez a két cselekmény fordul elő leggyakrabban. Meglehetősen gyakori még sorozatjellegű elkövetés a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése, valamint a rongálás (jellemzően személygépkocsik) esetében. Ebben a csoportban említendő még a vásárlók megkárosítása is. Bár ez a cselekmény az egyéb vagyoni bűncselekményekhez képest ritkán fordul elő, ha megvalósul, néhány kivételtől eltekintve, majdnem mindig sorozatjelleggel kerül rá sor. A számítástechnika és az internet térhódítása következtében egyre gyakoribb a sorozatos elkövetés a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok védelmét biztosító műszaki intézkedés kijátszása esetében is.

Előfordul, de nem jellemző a sorozatos elkövetés a sikkasztás, rablás, kifosztás, zsarolás és az orgazdaság esetében.

A hűtlen - és hanyag kezelés, a jogtalan elsajátítás, a jármű önkényes elvétele, a bitorkolás, valamint a jogkezelési adat meghamisítása és hitelsértés bűncselekmények esetében egyáltalán nem, vagy csak elvétve fordul elő sorozatos elkövetés, véleményem szerint az említett cselekmények jellegéből adódóan.

A vagyoni elleni bűncselekményeken kívül nem jellemző a sorozatjellegű elkövetés, de szép számmal találunk sorozatosan elkövetett egyéb bűncselekményeket. Például: sorozatosan elkövetett csempészet és vámorgazdaság bűncselekményét, készpénz-helyettesítő eszköz hamisítását, jövedékkel való visszaélést, adó- és társadalombiztosítási csalást, pénzhamisítást, bélyeghamisítást, de akad példa áru hamis megjelölésre, fogyasztó megtévesztésre, vagy környezetkárosításra, természetkárosításra, magán-okirathamisításra, közokirat-hamisításra, erőszakos közösködésre, sőt emberölésre sorozatjellegű elkövetésére is.¹⁷

2.4. Az elkövetés sorozatjellegének megállapítási lehetőségeiről általánosságban

Ebben az alfejezetben - ahogy azt a címe is mutatja - egy rövid, általános áttekintést adok azokról a jegyekről, amelyek leggyakrabban a sorozatjelleg megállapításának alapjául szolgálhatnak.

¹⁷ Deak, Alexander: A törökszentmiklósi bestiális gyilkosságsorozat. Belügyi szemle, 1995/10.

A helyszínen és környékén talált nyomokból rendkívül sok következtetést tudunk levonni az elkövető, illetve a bűncselekmény vonatkozásában.

Következtetni lehet:

- az elkövető személyére
- az elkövetés eszközére
- a törvényi tényállás folyamatára.

Az elkövetőre, vagy elkövetőkre vonatkozó adatok állapíthatóak meg abból, milyen módszerrel hatolt be az épületbe, milyen eszközöket alkalmazott, hogyan mozgott a helyszínen, milyen tárgyakat tulajdonított el, egyedül követte-e el a bűncselekményt.¹⁸

A sorozatjellegű elkövetésre vonhatunk le következtetést, ha több azonos tárgyú bűncselekmény helyszínén a behatolás módja, a helyszínen folytatott tevékenység, illetve az eltulajdonított tárgyak hasonlóságot mutatnak. A sorozatjellegű elkövetés megállapítását elsősorban a bűncselekmény azonos tárgya, az elkövetés hasonló módja, a cselekmények időbeli és területi közelsége, térképen nyomon követhető netalán azonos haladási iránya,¹⁹ az eltulajdonított tárgyak hasonlósága és a helyszínen a tapasztalt bűnözői tevékenységre utaló nyomok azonossága, vagy éppen meghatározott nyomok hiánya alapozhatja meg.²⁰

A sorozatjelleg megállapítására lehetőség nyílik a megfelelő kihallgatási taktika alkalmazásának segítségével is.

Az egyéb hatóságokkal való együttműködés, illetve társszervek megkeresése a nyomozás során információkérés céljából is lehetőséget biztosíthat a sorozatjelleg felismerésére, hiszen minden további nélkül lehetséges, hogy az elkövető a sorozat más cselekményét a társszerv illetékességi területén követte el, ahol esetleg több releváns nyomot hagyott hátra a helyszínen.

2.5. A helyszíni szemle jelentősége a felderítés és a sorozatjelleg megállapításának szempontjából

A bűnözés és a bűnüldözés párharcának egyik kiemelkedően fontos területe a sorozatosan elkövetett bűncselekmények felismerése és felderítése.²¹ A felderítési mutatók javítása, a kárérték csökkentése és a kármegtérülés növelése támadó jellegű felderítést követel meg a bűnüldöző szervektől.

Ennek a támadásnak rendszerint az első lépése (Erster Angriff, First Strike), a halaszthatatlan nyomozati cselekmények közül is a leggyakoribb, a helyszíni szemle.²² A helyszíni szemle egyben a büntetőeljárás végső célja, vagyis annak az eldöntése felé tett első lépés, hogy a múltbeli történések komplexumában felismerhető-e olyan emberi magatartás, amelyet a törvény büntetőjogi szankció terhével tilt.²³ A múltbeli történet megismerése az általa létrehozott és

¹⁸ <http://www.zsaru.hu/modules.php?name=News&file=article&sid=2273> - Egymást is átverő bandatagok

¹⁹ Dobos János: A vagyoni elleni bűncselekmények helyszíni szemléjének sajátosságai. Kriminológiai és módszertani tanácskozás anyaga: Helyszíni szemle. Belügyminisztérium Tanulmányi és Propaganda Csoportfőnökség, 1972. 82. o.

²⁰ Csefkó Tamás: A nyomok hiánya, mint bizonyíték. Belügyi Szemle, 1976/4. 14. o.

²¹ Magyar József: i.m. 91. o.

²² Tremmel Flórián - Fenyvesi Csaba - Herke Csongor: Kriminológia Tankönyv és Atlasz. Dialóg Campus Kiadó, Budapest - Pécs, 2005. 299. o.

²³ Bócz Endre: Büntetőeljárás jogunk kalandjai. Sikerek, Zátanyok és Vargabetűk. Magyar Hivatalos Közlönykiadó, Budapest, 2006. 24-25.o.

aktuálisan érzékelhető elváltozások („nyomok”) alapján indul meg. Ezzel a megállapítással összhangban a helyszíni szemle során tekintettel kell lenni arra a tényre, hogy a technika és a természettudományi ismeretek bővülésével, fejlődésével kitágultak az emberi érzékelés és észlelés határai (minúcializálódás, mikroszkopizálódás).²⁴

A különféle technikai eszközök, műszerek és eljárások használatba vétele érzékelhetővé tett olyan elváltozásokat is, amelyek korábban érzékelhetetlenek voltak, s a természettudományi ismeretek fejlődése folytán ezek az új keletű érzékletek eddig hasznosítatlan értelmet nyertek és irányt szabhatnak a gondolati és materiális kutatáshoz. Ennek az ismeretrendszernek a szakszerű alkalmazása a bűnügyi szemszögből jelentősnek tűnő történés megismerésének kezdeti fázisában a legfontosabb. E ténykedés rendszerint a kérdéses történés helyszínéről indul.

Nagy jelentőséget kaphatnak mindazok a nyomok, anyagmaradványok és elváltozások, amelyek ott - akár speciális műszerek alkalmazásával - fellelhetők. A tapasztalatok szerint az összes nyomot, anyagmaradványt és elváltozást gondosan regisztrálni, rögzíteni biztosítani kell, majd sürgősen meg kell vizsgálni, és a megfelelő műszerek és eszközök alkalmazásával, valamint a természettudományi és a krimináltechnika kialakulóban lévő taktikai szabályszerűségeinek²⁵ figyelemvételével fel kell tárni mindazokat az adatokat, amelyek a kérdéses jelenségnek a történetet alkotó kauzális kapcsolatrendszerben elfoglalt helyére vonatkozóan feltárhatók.²⁶ Ez kijelölheti például azt, hogy az adott okozati lánc mentén haladva milyen jellegű más elváltozásokat és hol, milyen összefüggésben lehet még felkutatni a vizsgált helyszínen, de a vizsgált helyszínnel kapcsolatban szerzett tapasztalataink alapján a későbbiekben elkövetett cselekmények helyszíni szemléjének alkalmával is.

A sorozatban elkövetett bűncselekmények - nem csak betöréses, trükkös vagy besurranásos, zseb- és a gépjárművekből elkövetett lopások - időben történő felismerése jelentősen megkönnyítheti azok megszakítását, illetve felderítését. Az egyes elkövetések helyszíni - melyek a felderítés elsődleges alapjai²⁷ - és egyéb információi ezáltal összegeződhetnek és a nyomozás tervezése, szervezése megalapozottabb lehet. Újabb bűncselekmény észlelése esetén intézkedési terv készíthető, úgy, hogy az akciócsoport tagjai a sorozat előző bűncselekményeinek fontosabb és jellemző adatait már ismerik. Ha a további elkövetési helyek nagy valószínűséggel behatárolhatóak, célszerű lehet figyelések szervezése. Az ellenőrzött adatok tömege többnyire általánosítható következtetések levonásához és összefüggések megállapításához, valószínűsíthető feltevések megfogalmazásához, verziók felállításához szolgálhat alapul.

Mindezen intézkedések megtételére azonban csak akkor kerülhet sor, ha a nyomozó szervek között megfelelő a koordináció és az azonos elkövetői kéz, a sorozatjelleg felismerhető. Nem közömbös az sem, hogy a sorozatjellegét hányadik bűncselekménynél sikerül megállapítani. Sajnos döntően szemléleti, de objektív okok miatt is elszigetelten tevékenykedő helyi nyomozó szervek nem fordítanak elég gondot az egyes hasonló jellegű ügyek közötti összefüggések felismerésére. Sok esetben a sorozatba tartozó egyes elkövetéseket is egyetlen, önmagában álló

²⁴ Fenyvesi Csaba: A kriminalisztika 21. századi tendenciái. Habilitációs előadás, PTE-ÁJK, 2008.03.07.

²⁵ Fenyvesi Csaba: A kriminalisztika 21. századi tendenciái. Habilitációs előadás, PTE-ÁJK, 2008.03.07.

²⁶ Bócz Endre: i.m. 26-27.o.

²⁷ Illár Sándor (szerk.): Krimináltaktika. Tankönyv a Rendőrtisztviselői Főiskola hallgatói részére. BM Tankönyvkiadó, Budapest, 1983. 25. o.

büntettnek tekintve, nem szélesítik a nyomozást sem a felderítés során, sem a vizsgálati szakaszban. Mivel a helyszíni szemlét és a nyomozás kezdetén az adatgyűjtést felületesen végezték, így később nehezen, vagy egyáltalán nem bizonyítható a sorozatelkövetésre utaló alapos gyanú. A gyakorlat azt mutatja, hogy az említett bűncselekmények körében, azon belül is a betöréses lopások esetében általánosan jellemző a sorozatjelleg. A visszaesőknél ezen bűncselekmények esetében az tekinthető különleges esetnek, ha csak egy-két bűncselekményt követnek el rövid idő alatt.

A sorozatjelleg megállapítására a nyomozás során több lehetőség kínálkozik. Az egyik a helyszíni szemle és az elsődleges adatgyűjtés során megállapított elkövetési módszer. A helyszín állapota, az ott talált elváltozások, a nyomok sokasága lehetővé teszik mind a nyomozási (ügy), mind a részverziók felállítását.²⁸ Ugyanakkor adott esetben meghatározhatják a nyomkutató irányát és helyét. Következtetési alapul szolgálnak a bűncselekmény körülményeinek, az elkövetés részleteinek stb. megállapítására. A helyszíni szemle azonban nemcsak nyomkutatóból, -rögzítésből és adatgyűjtésből áll, hanem összefüggések feltárásából is.²⁹

A helyszíni szemle jelentősége és eredményének felhasználhatósága tekintetében abból kell kiindulni, hogy a helyszínen talált állapot nem véletlenül összeállt dolgok és jelenségek halmazából, hanem az egymáshoz szervesen, törvényszerűen kapcsolódó elváltozások, tükröződések megjelenéséből áll. A tükröződések pedig a helyszínen a múltban lezajlott történésnek (ok) a következményei (okozatai). A helyszín tehát visszatükrözi a múltbeli eseményt, cselekményt és ezzel lehetővé teszi a nyomozó számára ennek a rekonstrukcióját. A helyszíni szemle alapvető feladata, hogy annak során a nyomozó hatóság lehető legnagyobb pontossággal megismerje a helyszínen talált dolgokat és jelenségeket, az egymáshoz és a helyszínen történetekhez fűződő oksági összefüggéseikben, és ezeket rögzítse. Ez alapján juthat el a nyomozás a bűncselekmény egészének és az elkövetőjének felderítéséhez.³⁰

Összességében azt mondhatjuk, hogy az alapos, mindenre kiterjedő helyszíni szemle az eredményes felderítés záloga, mivel a bűncselekmények helyszínei általában nyomgazdagok (kivételek előfordulnak az egyes bűncselekményeknél, illetve bizonyos bűncselekménytípusoknál - pl.: besurranásos lopás esetében).³¹ Mindig szem előtt kell tartani: nincs nyomszegény helyszín, csak fantáziaszegény nyomozó!

3. Tipikus sorozatjellegű bűncselekmények

Tekintettel arra, hogy tapasztalataimat elsősorban a Siófoki Rendőrkapitányságon végzett munkám során az üdülőszezonban gyűjtöttem, ebben az alfejezetben azon sorozat-bűncselekmények fogalmának és jellemzőinek általános megtárgyalására szorítkozom,³² amelyek a Siófoki Rendőrkapitányság illetékességi területén, a nyári idegenforgalmi szezonban a leggyakrabban előfordulnak.

²⁸ Kovács Gyula: A Büntetőperbeli bizonyítás a bűnügyi vizsgálati munka tükrében. Rejtjel Kiadó, Budapest, 2003. 55. o.

²⁹ Illár Sándor (szerk.): i.m. 20. o.

³⁰ Illár Sándor (szerk.): i.m. 16. o.

³¹ Dobos János: A vagyon elleni bűncselekmények helyszíni szemléjének sajátosságai. Kriminalisztikai és módszertani tanácskozás anyaga: Helyszíni szemle. Belügyminisztérium Tanulmányi és Propaganda Csoportfőnökség, 1972. 88. o.

³² E munkám során elsősorban tapasztalataimat és az alábbi művet vettem alapul: Rudas György (szerk.): Kriminalisztika Különös Rész I. Kötet, BM Tanulmányi és Propaganda Csoportfőnökség, Budapest, 1973.

3.1. A besurranásos lopás és trükkös lopás fogalma és elkövetésének módszerei ³³

A besurranó tolvaj valamely helyiségbe - többnyire magánlakásba, nyaralóba, szállodaszobába, illetve egyéb nyitva hagyott helyre - fizikai erőszak kifejtése nélkül, lopási céllal bemegy, majd a sértett figyelmetlenségét kihasználva a könnyen és gyorsan hozzáférhető dolgokat, értéktárgyakat eltulajdonítja. Az elkövetésre alkalomszerűen az ad lehetőséget, hogy a sértettek - ha rövid időre is - őrizet, felügyelet nélkül nyitva hagyják a helyiséget, nem zárják be az ajtaját, illetve nyitva hagyják az ablakot, vagy nyaraló esetében az annak udvarára nyíló kaput és ezáltal szinte felkínálják az oda való besurranási lehetőségeket.

A besurranó tolvajok rendszeresen járják a nyaralóövezetet és a szállodákat, keresve a megfelelő alkalmat. A besurranó és a jogtalan behatolás érdekében trükköt alkalmazó tolvajok csak elvétve kerülnek ki azonos bűnözői kategóriákból. Ha nem adódik az alkalom, előfordul, hogy trükköt alkalmaznak, például rosszulletet színlelnek és megkérik a nyaraló tulajdonosát, hogy kínálja meg őket egy pohár vízzel; rendőrnek, villanyóra leolvasónak adja ki magát. Mikor a tulajdonos beengedi és magára hagyja a kint hagyott ruhaneműket, az asztalon lévő pénzt és az egyéb könnyen hozzáférhető értékeket, esetleg a szekrények ajtaját kinyitva, fiókját kihúzza, magához veszi és elmenekül.

A trükkös lopás mindenekelőtt a bűnüldözés gyakorlatában meghonosodott kifejezés (gyűjtőfogalom), amely lényegét tekintve olyan bünelkövetési - és nem bűncselekményi - formákat takar, amelyek az emberi jóhiszeműsége építve, a figyelem különféle módon történő tudatos elterelésével segítik elő az idegen tárgy jogtalan eltulajdonítását. A lopás legalkalmasabb pillanatának kifigyelése, valamint az egyes trükkök alkalmazása megköveteli a gondos előkészítést. A trükkös lopás tehát megvalósításában előre kitervelt, míg a sértett kiválasztásában alkalomszerű bűncselekmény.³⁴

A különféle elkövetési módszerek megválasztása mindig az adott szituáció függvénye. Általánosságban elmondható, hogy a tolvajok a legrövidebb idő alatt kivitelezhető trükköt alkalmazzák. Cselekményüket - módszertől függetlenül - több önálló mozzanattal valósítják meg. Leggyakoribb, hogy a bűnözők, a sértett kiválasztásával egyidejűleg döntenek a lopás érdekében alkalmazott módszerről, trükkéről (**figyelés**). Ezt követően - amennyiben az alkalmazott trükk megkívánja - pl.: sérülés, rosszullet színlelésével előkészítik a bűncselekményt, illetve megteremtik az elkövetésre alkalmas szituációt (**elsődleges cselekmény**), majd megkezdődik az akció, melynek része a **figyelem elterelés**. Ezután a helyszínt gyorsan elhagyják (**menekülés**).³⁵

Tipikus magatartás, hogy a tolvaj a helyszínt elhagyva, igyekszik minél hamarabb a számára értéket nem képviselő (pl.: iratok, pénztárca), feleslegessé vált (ugyanakkor rá nézve terhelő bizonyítékot képező) tárgytól megszabadulni és azokat nemes egyszerűséggel az utcán eldobja, vagy a környező kukákba dobja. Így a sértettek némi fáradságos kereséssel és egy kis szerencséjével személyes tárgyaik és irataik egy részét visszakaphatják.

³³ Rudas György (szerk.): i.m. 259 - 262. o.

³⁴ Urszán József: Az autópályán elkövetett trükkös lopások. Magyar rendészet, 2003/1-2. 119. o.

³⁵ Urszán József: i.m. 127. o.

Megtörtént eset: 2004 júniusában a jól öltözött és első látásra szimpatikusnak tűnő fiatalember kifizelve, hogy a nyaralóban éppen egy idős hölgy tartózkodik egyedül, rosszul érezte magát a nyaraló kapujának támaszkodott.

Az idős hölgy a kapura néző verandán tartózkodva felfigyel a fiatalemberre a kerítés mentén és odamegy megkérdezni, hogy talán keres-e valakit. Ekkor az elkövető arra hivatkozva, hogy megszédült a nagy melegben, egy pohár vizet kért. Az idős hölgy a fiatalembert beinvitálta és az ebédlőben leülteti, majd az ebédlőből nyíló konyhába megy, hogy a hűtőből hideg ásványvizet hozzon.

Eközben az elkövető kiveszi a hölgy ebédlő szekrényében található táskájából a pénztárcát és a nyaralóból kifizetve a tárcát az udvaron eldobja, miután a benne található készpénzt kivette. A bűncselekménnyel okozott kár 25000 Ft-ot tett ki. Két fiatal követett el ezzel a trükkel kb. 40-50 alkalommal lopást Siófokon és a közeli településeken, míg a gyalogos járőrök karjaiba nem futott egyikük az egyik bűncselekmény helyszínéről távozva. A kihallgatások során megnevezte társát és szálláshelyüket Siófokon, akit a megadott címre kivonulva őrizetbe vettek a Nyomozó Alosztály munkatársai.

A viszonylag hosszú érintkezés a sértettel lehetővé teszi ilyen esetekben, hogy az részletes és pontos személyleírást adjon, ezért az elkövető igyekszik, még a környéket is minél előbb elhagyni és következő cselekményét már a város másik részében követi el.

Ezért lenne fontos a helyszínen minél előbb történő megjelenés, amire természetesen általában nincs lehetőség. A Siófoki Rendőrkapitányság illetékességi területén annyi bűncselekmény történik az idegenforgalmi szezon idején, hogy a járőri állomány rendkívül leterhelt, a helyszínre küldésükre, illetve az elsődleges adatgyűjtési feladatok ellátásába történő bevonásukra nincs lehetőség. Véleményem szerint ez a mulasztás komoly hibának tekinthető és nem egyeztethető össze a helyszíni szemlére vonatkozó taktikai ajánlásokkal sem.³⁶

Nyilvánvalóan szükség van a közrendvédelmi állomány hagyományos járőrszolgálatban történő alkalmazására, de nem erre a célra kellene „elpazarolni” az állomány jelentős részének munkaidejét és munkaerejét. A pusztán rendőri jelenlét ugyanis nem valósítja meg a hozzá fűzött reményeket, az elkövetők visszaszorítását. Ebben az esetben kívárnák, amíg a rendőrök távoznak a területről és akkor követik el a bűncselekményt, amikor már „tisztá a levegő” (ezért nem alkalmazható a portyaszolgálat sem igazán eredményesen).

2003 nyarán a siófoki nyaralóövezet egyik utcáján, már harmadik alkalommal „söpört végig” minden bizonnyal ugyanaz az elkövető páros ugyanazzal a módszerrel (ablakbenyomás és ajtóbefeszítés módszerével elkövetett betöréses lopás és besurranásos lopás). A Nyomozó Alosztály munkatársai a közrendvédelmi állomány bevonásával portyát szerveztek az utcába a korábbi bűncselekmények elkövetésének időpontját szem előtt tartva. Az intézkedés többszöri megismétlése ellenére sem járt eredménnyel. A nyaralóövezet másik részén azonban minden alkalommal több hasonló bűncselekmény elkövetésére került sor a portya időtartama alatt.

---

³⁶ Illár Sándor(szerk.): i.m. 30. o.

A helyszín biztosításával, tanúk felkutatásával, esetlegesen a forró nyomon történő üldözés megkezdésével sokkal hasznosabb lenne munkájuk a felderítés szempontjából.

Annak ellenére, hogy több helyszíni szemle bizottság dolgozik párhuzamosan, csak órákkal később tudnak megérkezni a helyszínre. Az azonnali megjelenés lehetővé tenné az elkövető személyleírásának gyorsabb továbbítását a közrendvédelmi állomány felé. Mivel az elkövetők a bűncselekmény után, illetve a következő bűncselekmény elkövetése előtt hosszabb időt töltenek az utcán, ez jelentősen megnövelné gyors elfogásuk esélyét. Nyilvánvalóan a késői megjelenés esetén is megtörténik a személyleírás közlése - ha előbb nem másnap reggeli eligazítás alkalmával - a közrendvédelmi állománnyal, de az azonnali közlés jelentősen megnövelné a további bűncselekmények elkövetése megakadályozásának lehetőségét, hiszen így az elkövetők a nap további részében nem folytathatnák tevékenységüket. Úgy gondolom, ha a rendőrség előbb említett gyors reakciója terjedne el a köztudatban, az sokkal inkább elriasztaná a bűnözőket a városban történő sorozatos elkövetéstől, mint a jelenleg alkalmazott látható rendőrség koncepciója.

A sikeres és gyors felderítés érdekében fontos követelmény a helyszíni szemle általános taktikai, illetve metodikai (az egyes bűncselekmények helyszíni szemléinek vannak speciális szabályai is) szabályainak megfelelő, részletes és alapos teljesítése, hiszen a helyszíni szemle az adott bűncselekmény felderítésének kiindulópontja³⁷. A behatolási nyomok hiánya az egyik olyan tényező, amely megerősíti a besurranásos vagy trükkös lopás elkövetésére vonatkozó feltevéseinket.³⁸ Különös gondot kell - mindenekelőtt besurranásos lopások esetében - fordítani a helyiségbe való behatolás lehetőségeinek vizsgálatára. Az azonos helyen, (pl.: hátsó ablakon) vagy módszerrel (pl.: bukóra nyitva hagyott ablak teljes leakasztásával vagy szűnyogháló kiemelésével) történő behatolás a különböző helyszíneken a sorozatban történő elkövetésre is következtetéseket enged levonni.

A helyszínen a tettes által hátrahagyott anyagmaradványok és tárgyi bizonyítékok után is feltétlenül kutatni kell.

Ennek hasznosságát jól igazolja az alábbi személyesen tapasztalt eset:

Siófokon egy családi ház tulajdonosának sérelmére elkövetett besurranásos lopás alkalmával, az egyik mellékhelyiség utcáról nem látható kisméretű ablakán való bemászás során az elkövető által viselt kék színű felsőruházatból textilszálat rögzített a bűnügyi technikus. A ruhadarabból visszamaradt anyagmaradvány alapján a Helyszínelő Alosztály munkatársai értesítették a Közrendvédelmi Alosztály állományát, hogy igazoltassanak minden sötétkék pólót viselő, kistermetű személyt.

A 9 órakor lefolytatott helyszíni szemle során rögzített anyagmaradvány felfedezése alapján elrendelt igazoltatások eredményeként 13 órakor a közrendvédelmi állomány tagjai előállítottak egy kék szakadt pólót viselő személyt, aki később bevallotta a bűncselekmény elkövetését. Sajnos az elkövetők ilyen gyors elfogása a kivételt jelenti, de jól szemlélteti, hogy a szerencse is szerepet játszhat a bűnüldözésben.

³⁷ Illár Sándor(szerk.): i.m. 25.o.

³⁸ Csefkó Tamás: i.m. 15.o.

Csupán a textilszál ugyanis nem tette volna lehetővé az elkövető azonosítását, mivel egy ilyen anyagmaradvány csak csoportazonosítás alapjául szolgálhat, hiszen a ruházati cikkek esetében a tömegtermelés termékeiről beszélhetünk.

Az általam tanulmányozott besurranások esetében minimális volt a helyszínen fellelhető, a felderítés szempontjából releváns nyomok rögzítésének lehetősége. Sok alkalommal annak megállapítása is nehézséget jelentett, hol, mikor és milyen úton (egyáltalán valóban besurranásról van - e szó) hatolt be az elkövető.

A besurranásos lopások és trükkös lopások tetteseinek felderítése igen szívós munkát igényel, amelyben szükség van a sértettekkel, a közrendvédelmi állománnyal és a lakossággal való szoros együttműködés megteremtésére.

A felderítést nehezítő tényezőként említhető, hogy a sértettek gyakran csak hosszabb idő elteltével észlelik a bűncselekmény elkövetését, illetve, hogy nem tudnak részletes leírást adni az eltulajdonított tárgyakra vonatkozóan, továbbá, hogy a helyszínen csak ritkán lelhető fel bármilyen nyom vagy anyagmaradvány, és akkor is csak olyan, amely csoportazonosításra nyújt lehetőséget, a rendőrség általi tettenérés pedig szinte lehetetlen. Ez a megállapítás nemcsak besurranásos lopásokra hanem a dolgozatban tárgyalt egyéb bűncselekménytípusokra vonatkozóan is elmondható.

A besurranásos és betöréses lopásokkal életvitelszerűen foglalkozó elkövetők hajukat általában röviden hordják, gyakran teljes egészében leborotválják, szakállt, bajuszt nem növesztenek, az elkövetés során kesztyűt használnak és sapkát viselnek, hogy még véletlenül sem hagyjanak egyedi azonosításra lehetőséget biztosító nyomot, illetve anyagmaradványt a helyszínen maguk után. Az igazán profik arany szabályként nem alakítanak ki olyan szilárd kapcsolatokat, amelyeket az első megjelenő rendőr láttán ne tudnának gond nélkül hátrahagyni.³⁹

A fent említett körülmények miatt a gyanúsított elfogását követően rendkívüli jelentőségűvé vált a taktikus kihallgatás. Ennek során a nyomozók azt a benyomást keltették a gyanúsítottban, hogy a birtokukban lévő információk és bizonyítékok alapján (taktikai blöfföt alkalmazva) az általa elkövetett sorozattal kapcsolatban csak a beismerő vallomás, illetve egyéb együttműködés (társak megnevezése, eltulajdonított tárgyak átadása, orgazdák megnevezése) enyhíthetné bűncselekményének súlyos megítélését.

Arra kell törekedni a kihallgatás során, hogy az egy bűncselekmény elkövetésének beismerésétől eljussunk a sorozat elkövetésének beismeréséig. Szerencséje van ilyenkor a kihallgató tisztnek, ha a gyanúsított védője az első kihallgatásnál nem tud jelen lenni. Ha akár csak a kirendelt védő is jelen van, a felépített kihallgatási taktika összeomlik, ugyanis a védői jelenlét egy rendkívüli biztonságérzetet nyújt a gyanúsított számára. Ilyenkor a tettenért elkövető a kérdéses bűncselekményt elismeri, a továbbiakban pedig a vallomástételt megtagadja.

---

³⁹ <http://www.zsar.hu/modules.php?name=News&file=article&sid=1750> - Felszámolták a dunántúli betörőbandát

3.2. A zsebtolvajlás fogalma és elkövetési módszerei⁴⁰

Mióta pénzt, értéktárgyakat hord magánál az ember, valószínűleg azóta vannak zsebmetsző tolvajok is. Egy-egy ügyes kézmozdulat és a pénztárca, óra, ékszer, mobil már más zsebében lapul. Olyan jelenség ez, mely ellen mindig nehéz volt harcolni. A zsebtolvajlás annak dacára létezett, hogy egyes korokban sok országban büntetésül levágták a tettesek ujját, karját.⁴¹ Ma már nem büntetnek így. A műfaj pedig virágzik. Az ember az utcákat járva nem is sejti, hogy valaki árgus szemmel figyeli minden mozdulatát. A tolvaj lesi, hová teszi a következő "ügyfél" a pénzét, tárcáját. Majd a megfelelő pillanatban akcióra lép és ezt követően már hiába kotorászunk a táskánkban, zsebeinkben, a pénzünknek hűlt helye.

A zsebtolvajlás élő, mozgásképes, öntudatának birtokában lévő ember testén, testrészein, testén lévő holmokban (ruhaneműje zsebeiben, hátizsákban stb.) kézben tartott táskában, csomagban tartott idegen dolog eltulajdonítása. Leggyakoribb elkövetési módszere a kezűgyességgel elkövetett lopás (a **valódi zsebes**), amikor a tolvaj többnyire ruha oldal- hátsó zsebéből, vagy a kézben tartott táskából kezének használatával követi el tettét. Másik gyakori módszer a különböző eszközök (zsilett, szike) igénybevétele a dolog megszerzése érdekében (**zsebmetsző**).⁴² Kriminálisztikai értelemben a zsebtolvaj alatt olyan tolvajt kell érteni tehát, aki a károsult közvetlen közelébe férkőzve tulajdonít el készpénzt, értéktárgyat, igazolványt, bankkártyát. A legalkalmasabb elkövetési helyek, ahol folyamatos és nagy forgalom van, sok ember gyűlik össze, jelentős tolongás alakul ki (pl.: tömegközlekedési eszközök, autóbuszok, taxik megállói). A kiszemelt áldozat pedig nem sejti, hogy lökdösődés közben kifosztják. Amikor felfedezi, az elkövetőnek már bottal ütheti a nyomát.

Siófokon tipikus elkövetési hely a Sétáló utcában a belépős strand bejárata. Ezt a strandot mindenekelőtt a külföldi turisták részesítik előnyben a belépőjegy magas ára miatt. A strand utcáról nyíló kapuinál, a viszonylag hosszadalmasnak tekinthető jegykiadási, illetve fizetési folyamat következtében jelentős tömeg gyűlik össze. Ez a szituáció pedig ideális alkalmat teremt a zsebtolvajok számára.

Elsősorban a külföldiek rendkívül figyelmetlenül viselkednek e tekintetben és nem szentelnek túl nagy odafigyelést értéktárgyaiknak (pl.: a hátizsák húzózárait nem, vagy csak félig húzzák be, így az ott elhelyezett digitális videokamera mindenki számára távolról látható; a nagy értékű mobiltelefont a hátizsák oldalán található kisméretű, gyakran átlátszó és nem zárható tasakban tárolják).

Ezen túlmenően jellemzően kiemelkedően magas az általuk a fürdéshez magukkal vitt, általában még a biztonsági szolgálattal rendelkező strandra történő belépés előtt eltulajdonított műszaki cikkek értéke. Gyakran előfordul, hogy az így eltulajdonított tárgyak és így, ezzel az egyszerű bűncselekménnyel egy alkalommal okozott kár értéke, meghaladja az 500 ezer forintot.

⁴⁰ Rudas György (szerk.): i.m. 267 - 272. o.

⁴¹ <http://www.hhrf.org/karpatiigazszo/060311/ao01.html> - Terjed a zsebtolvajlás

⁴² Kovács Márton: Lopások nyomozása. Rejtel Kiadó, Budapest, 2000. 56. o.

Az ilyen nagyobb összetömörülések kitűnő alkalmat nyújtanak a zsebtolvajoknak. A sorban állás és lökdösődés ideális szituációt teremt számukra; a zsebtolvajok lételeme a tömeg. Gyakori a bűnszövetségben történő elkövetés. Ilyenkor egy sajátos szereposztás figyelhető meg:⁴³

- van egy **tolvaj** (vagy más elnevezéssel **frontember**), aki ellopja a kiszemelt károsult értékeit,
- egy **fedező**, akinek feladata azok kiszűrése, akik figyelik őket, valamint társainak figyelmeztetése,
- illetve, egy **értékmentő**, aki a lopás elkövetése után igyekszik feltűnés nélkül „elmenekíteni” az eltulajdonított értéktárgyakat.

Így van ez Siófokon is. Míg az egyik végrehajtja a cselekményt, a társai az utca két sarkán várakozva figyelik a gyalogosan közeledő járőröket, illetve átveszik az ellopott dolgokat és a helyszínről elmenekülnek. Az esetlegesen gyanússá vált tolvajt akkor már hiába vonják felelősségre, tagad és ruházatának átvizsgálása sem jár eredménnyel általában.

Jellemző az elkövetői körre továbbá, hogy általában ugyanilyen bűncselekmény miatt már voltak büntetve, illetve, hogy nem büntethető személyeket (pl.: gyerekeket) vonnak be a bűncselekmény elkövetésébe.

Az alábbiakban felsorolt jellemzők alapján egyértelművé válik, hogy a zsebtolvajlás a lopás egyik speciális esete, következésképpen speciális képzettségű nyomozókat és speciális szakmai fogásokat igényel. Éppen ezért Budapesten a zsebtolvajlás módszerével elkövetett lopások nyomozására kizárólagos hatáskörrel a BRFK NYFO Vagyonvédelmi Osztály Zseblopási Alosztálya rendelkezik.⁴⁴

Éppen ezért a BRFK Bűnmegelőzési Osztálya a Zseblopási Alosztály speciális tapasztalatait felhasználva fogalmazza meg javaslatait a zseblopások megelőzésével kapcsolatban:⁴⁵

- fokozottabban figyeljen értékeire, ha forgalmas helyen, tömegben tartózkodik (ajánlott válltáskáját maga előtt fogva közlekedni)
- ne tartson okmányokat, értékeket hátizsák, hátitáska külső zsebeiben
- ne tegyen egy helyre pénztárcát, csekket, hitelkártyát, okmányokat, mobiltelefont (viszonylag biztonságos tárolási helyek a belső zsebek, vagy a kézre, lábra erősíthető, övön hordható, illetve a ruházat alatt nyakba akasztva viselhető táskák)
- vásárláskor, az áru válogatásakor soha ne tegye le táskáját, pénztárcáját a pultra, vagy a bevásárlókocsiba
- maga körül gyanúsan viselkedő személyt látva, ellenőrizze értékeinek meglétét

⁴³ Kovács Márton: i.m. 57. o.

⁴⁴ Kovács Márton: i.m. 56. o.

⁴⁵ http://www.police.hu/data/cms8606/02_zsebtolvaj.jpg és http://www.police.hu/data/cms8608/04_zsebtolvaj.jpg BRFK Bűnmegelőzési Osztály tájékoztatója a zsebtolvajlásról

- leggyakrabban a tolvaj a vállon hordott vagy a földre helyezett táskából, kosárból, illetve a ruházat külső zsebeiből veszi ki a kiszemelt tárgyat (zsebtolvajok könnyű prédának tartják a cipzáras, mágneszáras táskákat, míg a csatos kivitelűekkel általában nehezebben boldogulnak)
- mobiltelefonját ne hordja jól látható helyen, mert felhívhatja magára vele a figyelmet
- tömegközlekedési eszközön fel- és leszállás közben figyeljen a környezetére is, táskáját, csomagját lehetőleg szorítsa magához, így elkerülheti a sértetté válást
- gyorséttermekben ne akassza székre táskáját, kabátját, mert azt leakaszthatják a tolvajok
- tartsa mindig szem előtt, zsebesek ellen senki sincs biztosítva
- ha már bekövetkezett a zseblopás, haladéktalanul tegyen feljelentést; bár ez bármelyik rendőri szervnél lehetséges, célszerű a lopás helye szerint illetékes rendőrkapitányságon
- készüljön fel rá, hogy a feljelentés megtételekor kérni fogják az ellopott tárgyak listáját és az egyedi azonosítást lehetővé tevő jellemzőit
- az elkövetőről vagy elkövetőkről adott pontos személyleírás nagymértékben segítheti a rendőrök munkáját
- ha elvitték bankkártyáját, mobiltelefonját, azokat még a feljelentés előtt haladéktalanul tiltassa le
- ha lakáskulcsot, gépkocsi kulcsot is elvittek, cseréltesse le a zárat
- külföldi utazása során is tartsa szem előtt az előbbi szabályokat, mert a zsebtolvaj szakma nemzetközi

A nyomozóknak alaposan tanulmányozniuk és ismerniük kell a zsebtolvajok által alkalmazott módszereket az eredményes felderítés érdekében. Ezt elősegíti a sértett alapos kihallgatása és az utóbbi években a kiemelt veszélyességű helyeken elhelyezett kamerák felvételeinek tanulmányozása és értékelése.

A sértett kihallgatása során értékes információkat nyerhetünk az elkövetés módszerére és körülményeire vonatkozóan, amelyek akár a tetteshez is vezethetnek. Nagy szerepet kapnak az ilyen esetekben a nyomozónak a helyi elkövetőkre vonatkozó ismeretei, hiszen többnyire a rendőrség számára ismerős személyekről van szó.

A leggyakrabban eredményre vezető nyomozási módszer ilyen esetekben véleményem szerint, úgymond a nyomozás irányának megfordítása.⁴⁶ Ennek lényege, hogy nem az adott bűncselekményhez keressük elkövetőt, hanem egy meghatározott elkövetői körben keressük a bűncselekményt. Ez a módszer nem minden bűncselekmény tekintetében alkalmazható, de sorozatjellegű elkövetés esetében jellemzően igen, mivel a sorozatjellegű elkövetés általában életvitelszerű bűnözői tevékenységre utal, ami magában foglalja a nyomozóhatóságok valamelyike előtt történő ismertté válást.⁴⁷

⁴⁶ Straub, Ursula - Witt, Rainer: Polizeiliche Vorerkenntnisse von Vergewaltigern. Kriminalistik, 2003/1. 19.o.

⁴⁷ Straub - Witt: i.m. 22.o.

A siófoki viszonyok között annyiban nem alkalmazható, hogy - mint már megállapítottam - ezen bűncselekmények tekintetében az elkövetők nem a helyi bűnözői körökből kerülnek ki, hanem általában az ország távolabbi részeiből érkeznek az üdülőszezonban e bűncselekmények elkövetése céljából. Így a nyomozó ismeretei a helyi bűnözői körre vonatkozóan csak annyiban kapnak szerepet, hogy tudja kitől lehet információt szerezni (vásárolni) az említett bűncselekmények elkövetőinek kilétére vonatkozóan (tudja azt, hogy ki rendelkezhet a helyi bűnözői körből információval arról, hogy az adott bűncselekménytípus elkövetésével ki foglalkozik sorozatjelleggel, életvitelszerűen az adott időszakban).

Ha az említett módszerrel sikerült az elkövetők személyére vonatkozóan valamilyen információt szerezni, az ez alapján gyanúsítható személyek figyelését kell megszervezni és őket a bűncselekmény elkövetése közben tetten kell érni.

A tettenérés alkalmával a tolvaj rendszerint tagadja az elkövetést és azt állítja, hogy az ellopott dolog az övé, vagy hogy jogszerűen került hozzá pl.: a pénztárcát a földön találta. Nagyon egyszerűen le tudjuk ellenőrizni az állítását. Amennyiben azt állítja, hogy az övé, tanúk jelenlétében szólítsuk fel, hogy mondja el mekkora összeg, milyen címletekben, illetve a készpénzen túlmenően mit tartalmaz még a tárcsa. A tolvaj ezt nem tudja megmondani, a tulajdonos azonban általában pontos információkkal tud szolgálni kérdésünkre. A legmegbízhatóbb természetesen a bűncselekmény elkövetésének videón, vagy fényképen történő rögzítése, erre azonban az esetek többségében nem nyílik lehetőség.

Gyakori, hogy az elkövető a tárcából a pénzt pillanatok alatt kiveszi, az üres tárcát eldobja (leürítés).

Alapvetően a tolvaj és /vagy társa elfogását úgy kell végezni, hogy az elkövető kiléte nyilvánvaló legyen. Az elfogással egyidejűleg nyomban ajánlatos felhívni a közelben tartózkodók figyelmét a bűncselekmény tényére, az esetleges bűnjelekre, az elkövető személyére, tetteire.⁴⁸ Fontos továbbá az elfogott tettes ruházatát azonnal átvizsgálni, a célból, hogy a támadásra, illetve az önmagában kártevésre alkalmas tárgyakat elvegyük, valamint, hogy az esetlegesen nála lévő bűnjelek lefoglalásra kerüljenek. Amennyiben mód van rá, célszerű az elkövetéskor viselt ruházatát is lefoglalni (esetleges szakértői vizsgálat, vagy szagazonosítás céljából).⁴⁹

Siófok Sétáló utcáján tettenért egyik zsebtolvaj vonatkozásában, a kihallgatásai során tett nyilatkozatai alapján felmerült egyéb bűncselekmények gyanúja is (besurranásos lopás). Siófokon töltött idejével való elszámoltatása során fény derült arra, hogy néhány korábban elkövetett bűncselekmény helyszínének közelében tartózkodott az elkövetés idején. Elkövetéskor lefoglalt ruházatának személyi szagmintaként⁵⁰ történő igénybevételeivel (és tudta nélkül) végeztek közvetett szagazonosítást a kérdéses bűncselekmények helyszíni szemléi alkalmával rögzített, a kapitányság szagbankjában elhelyezett szagmintákkal. Az eredmény öt esetben pozitív lett. Ezt az információt azonban nem közölték az elkövetővel.

⁴⁸ Kovács Márton: i.m. 42. o.

⁴⁹ Kovács Márton: i.m. 44. o.

⁵⁰ Illár Sándor (szerk.): Krimináltechnika. Tankönyv a Rendőrtisztai Főiskola hallgatói részére. BM Könyvkiadó, Budapest, 1984. 437. o.

A korábbiaknál részletetekbe menőbb kihallgatások következtében és a szagazonosítás ténye és eredménye megfelelő időpontban való közlésének következményeként, a zsebtolvaj további besurranásos lopásokat és strandlopásokat ismert el. Ezen, az utóbb beismert lopásokkal való párhuzamvonás, analógia⁵¹ (mindenekelőtt az eltulajdonított tárgyak hasonlósága és az elkövetés módszere alapján) eredményeként, felmerült lehetséges elkövetőként egyéb bűncselekmények vonatkozásában is. Ezek részletesebb vizsgálata során nyert információk alapján pedig egyértelművé vált tettesi mivolta e tekintetben is.

A fent kifejtett eset nagyon szép példája annak, hogyan kerülhet sor a krimináltechnika, a nyomozói intuíció, az alapos vizsgálati munka és a megfelelően alkalmazott kihallgatási taktika segítségével a sorozatjelleg megállapítására.

A zsebtolvaj kihallgatása során részletesen térjünk ki arra, hogy a nála talált pénzt - melyet a sajátjának mond - honnan szerezte. Praktikus a tettenért tolvajnál azonnal házkutatást is tartani.⁵² Az ott talált egyéb eltulajdonított dolgok és azok mennyisége alapján következtetést vonhatunk le az elkövetés sorozatjellegére vonatkozóan, továbbá bizonyítékként szolgálnak a további bűncselekmények elkövetésére.

Bár ezeket az ajánlásokat - a felesleges ismétlések elkerülése érdekében - csak itt említem meg, természetesen értelemszerűen alkalmazandóak a későbbiekben tárgyalt bűncselekmények elkövetőinek tettenérésekor, elfogásakor is.

3.3. Fürdőhelyi lopások fogalma és elkövetési módszerei⁵³

A nyári időszakban a fürdőhelyeken - így a siófoki strandokon is drámaian megnövekszik a lopások száma. A fürdőhelyi lopásoknak, mint a lopás speciális válfajának két alapvető fajtáját a strandlopások és a kempinglopások képezik.

A strandlopások esetében tulajdonképpen arról van szó, hogy a szabad strandokon a fürdővendégek holmijai feletti őrizet csupán időleges és a vízbe távozva meg is szűnik a fürdőzés sajátosságaiból adódóan. A tolvajok ezt használják ki a bűncselekmény végrehajtásához. Itt ismét megemlítendő a külföldi turisták kiemelt figyelmetlensége és felelőtlensége abban a tekintetben, hogy meglehetősen nagy értékű tárgyakkal (karóra, digitális fényképezőgép, videokamera, MP3 lejátszó, mobiltelefon) érkeznek a strandra és azt gondolják, hogy értéktárgyaik egy törölközővel letakarva biztonságban vannak. A strandokon tevékenykedő tolvajok sajnos nem válogatnak, elviszik a parton hagyott ruhadarabokat is, zsebeikben a szállás kulcsaival és lecsapnak ott is (különösen könnyű dolguk van, mert nagyon sok szálloda kulcsaihoz mellékelt kulcstartón, nemcsak a szobaszám, hanem a hotel címe is szerepel).

Számos alkalommal előfordult, hogy a fürdőzőknek csupán a vízben viselt fürdőruhájuk maradt és abban sétáltak be egyenesen a strandról feljelentést tenni. A helyzetet általában súlyosbítja, hogy a gépkocsi kulcsa is áldozatul esik a tolvajoknak. Mivel a legtöbb központi záras

⁵¹ Kovács Márton: i.m. 27. o.

⁵² Kovács Márton: i.m. 45. o.

⁵³ Rudas György (szerk.): i.m. 286 – 288. o.

gépkocsi esetében az indítókulcsba van beépítve a távirányító (vagy, ha nincs is, rajta van a kulcs mellett a karikán), nincs más dolguk, mint a távirányító aktiválásával végig próbálgatni a parkolót és figyelni a zár nyílását kísérő hanghatást vagy a gépkocsik lámpáit (legtöbb autó lámpái felvillannak a nyitáskor). Sőt az az általános tapasztalat, hogy célirányosan kutatnak is a gépkocsi indítókulcsai után az eltulajdonított ruhadarabok között.

A helyszíni szemlétől nem várható releváns eredmény e bűncselekménynél, a helyszín sajátos jellegéből kifolyólag (szabadtéri, élő helyszín).⁵⁴ Ezért, és a leterheltségből kifolyólag, általában mellőzik is végrehajtását. Siófokon, a strandokon történő folyamatos rendőri jelenléttel próbálják megakadályozni az elkövetőket, nem sok sikerrel. A több száz méteres szabad strandszakaszra kivezényelt járőrpáros nem sok eséllyel érheti tetten az elkövetői mivoltukat szándékosan leplező bűnözőket.

Tipikusan igyekeznek elvegyülni a fürdőzők között. Fürdőzőként viselkednek, fürdőruhát viselnek, csak éppen egy törölközővel érkeznek és a lopott dolgokat tartalmazó hátizsákkal, strandszatyorral távoznak, gyakran járőrök mellett elsétálva a járdán. Az ilyen módszerekkel tevékenykedő bűnözőkkel szemben már évek óta tehetetlenül áll a rendőrség.

A strandlopások felderítésére az előbb említett intézkedések teljesen alkalmatlanok. Véleményem szerint a következő intézkedések hozhatnának eredményt a strandlopások visszaszorításában:

egyrészt ahelyett, a jelenleg alkalmazott megoldás helyett, hogy egyenruhában teljesítenek szolgálatot a járőrök, a rendőri jelleg leplezésével el kellene vegyülniük a fürdőzővendégek között és mintegy „belülről” szemmel tartva a tömeget szűrhetnék ki az elkövetőket, érhetnék tetten őket.

A másik módszer, amellyel jelentősen növelhetőek a felderítés esélyei, hogy ez esetben éppen a szabadtéri jelleget kihasználva, két teleobjektívvel, távcsővel felszerelkezett rendőrt kellene elhelyezni a strandon, vagy az annak közelében lévő épületek egyikén, akik folyamatosan figyelemmel kísérik a strand területén történeteket, a folyamatban lévő bűncselekményről, észlelése esetén fotót készítenek (pl.: strandtolvajt fényképen rögzítik, amikor az idegen hátizsákot felkapja, vagy abban kutat). A nyomozás során pedig a készített kép alapján derítik fel az elkövetőt. Az előbbieken említett módszerrel kombinálva ez úgy is kivitelezhető, hogy a fénykép elkészítése után az információt közli (pl.: mobiltelefonon) a fürdőzők között elvegyült kollégákkal, akik azonnal el is fogják, mielőtt eltávozik kezében az eltulajdonított dolgokkal. Úgyis sikeresen működne ez a megoldás és sokkal egyszerűbben kivitelezhető is lenne, ha a fénykép készítője figyelemmel kísérené, hogy milyen irányban távozik az elkövető és erről tájékoztatná a közelben készenlétben álló munkatársait, akik az elkövető elé vágva elfoghatnák.

Ezen intézkedéssorozat következetes megvalósításával szépen szisztematikusan meg lehetne „tisztítani” a várost és a strandokat. Komoly előnyét képezi, hogy nem emésztené fel túlságosan az állomány létszámát, hiszen nem kellene - mint a jelenlegi megoldás alkalmazásával -

---

⁵⁴ Illár Sándor (szerk.): Krimináltaktika. Tankönyv a Rendőrtisztai Főiskola hallgatói részére. BM Tankönyvkiadó, Budapest, 1983. 24. o.

kettő - négy főt kivezényelni minden strandra, hanem elégséges lenne ezzel a módszerrel csupán négy - öt, négy - hat (kettő fő fényképez, a többiek az elfogásra koncentrálnak) főből álló akciócsoportokat létrehozni, amelyek rendszeresen járják a strandokat az elkövetett bűncselekmények számát szem előtt tartva.

Kempinglopások esetében az elkövetők általában a sátrak lezárásának hiányosságait (sátornyílás kioldása, sátorcövek kiemelése)⁵⁵ használják ki és surrannak be. Sajnos egyre gyakrabban fordul elő a sátrak kivágása is. Az elkövetés ezen módja azért kiemelendő, mert ez esetben már betöréses lopással állunk szemben. Előfordul az is, hogy a tolvaj (vagy a társa), a sátotábor lakói közül a nagyobb értékkel rendelkezőkkel megismerkedik, szórakozni, fürödni hívja, s míg így egyikük leköti a sértett figyelmét, a másik végrehajtja a bűncselekményt. Ezt az elkövetési módszert gyakran alkalmazzák külföldiekkel szemben, akiket szórakozásra, városnézésre hívnak meg, s amíg gyanútlanul szórakozik, értéktárgyait eltulajdonítják.

Más ismeretes módszer, hogy az elkövető a kempingben sátrat ver, alkalmas időben a szomszédos sátrakat „kifosztja”, majd sátrat bont és sietve eltávozik. E cselekményét más kempingben megismétli. Ezt azonban körülményes voltára tekintettel ritkán alkalmazzák.⁵⁶

Bár a kempingek általában rendelkeznek biztonsági szolgálattal, annak tevékenysége azonban csak a bejáraton érkezők felületes ellenőrzésére szorítkozik. Az ellenőrzést nehezíti a kempingek nagy alapterülete, a kerítések hiányosságai, továbbá, hogy a kempingek vendégei általában fürdőruhában távoznak és érkeznek vissza, így nehéz különbséget tenni a tényleges vendégek és az oda nem tartozó személyek között. Nem igazán javít a helyzeten a kempingigazolványok bevezetése sem, éppen a felületes ellenőrzésből kifolyólag. A kerítések hiányosságai különösen az esti órákban nyújtanak ideális lehetőséget az elkövetőknek a kempingek területére való behatolásra és ott bűncselekmények elkövetésére.

E bűncselekmények esetében is jelentősen növelné a gyors megjelenés a felderítés esélyeit, de létszámhiány és a rendőrség rendkívüli leterheltsége ebben az időszakban ezt nem teszi lehetővé. Általában nagyon nehéz az ilyen esetekben elkövetőt produkálni. A hely forgalmasságából eredően a szag rögzítésének és helyszíni szemlének sincs igazán értelme. Tulajdonképpen az egyetlen igazán hatásos intézkedést, a teljes területet lefedő kamerarendszer felszerelése jelentené. A helyesen és rendszeresen alkalmazott megelőzést szolgáló intézkedések azonban szintén hozzájárulhatnak a lopások számának csökkentéséhez. Például: naponta többször figyelemfelhívás közlése hangosbemondón idegen nyelven is, hogy a vendégek értéktárgyaikra fokozottan ügyeljenek; többnyelvű felirattal ellátott figyelmeztető táblák felállítása.

3.4. A gépjárművek vonatkozásában elkövetett lopások és elkövetésük módszerei⁵⁷

A motorizáció terjedésével együtt növekedett a gépjárművekkel kapcsolatos bűncselekmények száma.⁵⁸ A gépkocsiból történő különféle lopások, kezdetben a fiatalok jellemző első bűncselekménye volt, később az ilyen típusú bűncselekmények - a krónikus

⁵⁵ Kovács Márton: i.m. 65. o.

⁵⁶ Kovács Márton: i.m. 65. o.

⁵⁷ Rudas György (szerk.): i.m. 280 -284.o.

⁵⁸ Dobos János: A gépjárműbűnözés kriminalisztikája. Belügyi Szemle, 1988/6. 4. o.

alkatrészhiány miatt - széles körben terjedni kezdtek. Ma már egyre gyakoribb a gépjármű végleges eltulajdonítása, részben alkatrészenként történő értékesítése, a hamisított rendszámablak és okmányok használata. Kialakult a lopott gépkocsik nemzetközi kereskedelme is. A gépjárműlopások jelentős részében a szervezett bűnözés jelenségéről van szó.⁵⁹

A szervezett bűnözés megjelenése már önmagában is felveti a sorozatjellegű elkövetés lehetőségét.

A gépkocsilopáson túlmenően ide kell sorolni, a gépkocsi feltörés útján elkövetett lopást, a gépkocsiból történő lopást, végül a gépkocsi alkatrészének leszerelése után elkövetett eltulajdonítását.⁶⁰

Az elkövetés módszerei meglehetősen sokszínűek, a legelterjedtebbekről szeretnék néhány szót ejteni.⁶¹ A kiszemelt gépkocsiba történő behatolás egyik legprimitívebb módszere az ablakbetörés. A tolvajok az így keletkezett nyíláson benyúlva nyitják ki az ajtót és tulajdonítják el a gépkocsiban található értéktárgyakat, vagy az elektromos vezetékek gyújtáskapcsolóból történő kitépésével, rövidre zárásával indítják be a motort és tulajdonítják el a gépkocsit.

Az okozott kár nagyságára tekintettel ritkábban alkalmazott módszer az ajtókilincs kiszakítása, amikor a gépkocsi ajtajának kilincset kalapáccsal vagy más hasonló eszközzel leütik és az így keletkezett résen benyúlva nyitják ki a zárszerkezetet.

Az eddig említetteknel jóval finomabb, ügyességet is igénylő módszer, a zárfelhúzás, nagyon sokáig igen népszerű volt az elkövetők körében, mivel szinte sérülésmentesen és csendesen volt végrehajtható. Lényege, hogy az ablakszigetelő gumi mellett ledugott, megfelelően hajlított drót vagy hurokkal ellátott nylon szál segítségével történik az ajtózárt biztosítógombjának felhúzása és az ajtó nyitása. Már csak a régebbi évjáratú gépkocsik esetében használható, mivel az újabb típusok tervezői felismerve a veszélyt, igyekeztek védekezni ez ellen az elkövetési mód ellen is és védelmet nyújtó biztosítógombokat és kilincseket alkalmazni.

Az ún. teniszlabdás módszer már a központi zárral felszerelt járművek esetében is használható. Ebben az esetben a zárra helyezett és egy ponton kifűrt teniszlabdára mért erős ütés következtében a lyukon levegő áramlik a zárszerkezetbe és az a hirtelen lökéshullám hatására kinyílik, de modern központi zárok esetében erre már nem kerülhet sor, hiszen azok már elektromos elven működnek.

A legelterjedtebb nyitási technológia, a távirányítós központi zárral felszerelt gépkocsik tömeges elterjedéséig, a zárkihúzás volt. Ma csak régebbi típusú járművek esetében alkalmazzák, amelyek még nincsenek felszerelve távirányítós központi zárral. Siófokon még szép számmal előfordul. Szinte valamennyi gépkocsi esetében praktikus okokból elterjedt, hogy az összes zárható szerkezeti rész ugyanazon kulccsal működtethető. A zárkihúzásos módszer esetében az elkövetők megszerzik a gépkocsi bármely zárszerkezetét (általában a tanksapkát feszítik le, vagy egy ún. dugóhúzóval valamely ajtózárat húzzák ki) és ezt követően percekben belül a zár alapján kulcsot

⁵⁹ Kacziba Antal: A szervezett gépjárműbűnözés általános helyzete. Nemzetközi gépjárműbűnözés. Tudományos Konferencia, 1996. augusztus 26-28. Rendőrtiszti Főiskola.

⁶⁰ Balázs Gábor: A helyszíni ujjnyomok felkutatása és rögzítése utáni felhasználása a gépkocsilopások nyomozása során. In: Az ujjnyomok rögzítésének, vizsgálatának és felhasználásának aktuális kérdéseivel foglalkozó tanácskozás előadásainak anyaga I. füzet 59. o.

⁶¹ Nagy László Tibor: Gépjárműlopások helyzete Magyarországon. In: Kriminológiai és kriminalisztikai tanulmányok XXXIV. (Irk Ferenc szerk.) Országos Kriminológiai és Kriminalisztikai Intézet, Budapest, 1997. 101. o.

másolnak, amelynek segítségével mind a gépkocsiba való bejutást, mind a motor elindítását meg tudják valósítani.

A minimális kockázat mellett szinte biztosra mennek azok az elkövetők, akik valamilyen módon hozzájutnak és másolatot készítenek a gépkocsi eredeti kulcsáról és azzal nyitják ki. Mivel a modernebb gépkocsik másolt kulccsal nem indulnak egyszerűen besurranással vagy egyéb módon hozzájutnak az eredeti indítókulcshoz és annak felhasználásával lopják el az autót.

Itt szeretnék visszautalni jelen munka 3.3. pontjához, a 30. oldalra. A strandlopások kapcsán már megemlítettem, hogy az elkövetők szándékosan kutatnak a gépkocsi indítókulcsa után az eltulajdonított ruhadarabok között és ha megtalálják, saját kulcsával elviszik a parkoló gépjárművet.

Ugyanez elmondható a besurranások esetében. Az elkövető látva a nyaraló előtt parkoló járművet, kifizeteli, hogy mikor hagyják el a házat és a besurranás módszerével szerzi meg az eredeti kulcsot és azzal viszi el a járművet. Nagyon jó példát nyújt ez a bűncselekmény a sorozatban történő elkövetésre.

Egy igazoltatás során figyeltek fel a rendőrök arra, hogy a megállított jármű színe egyezik egy német sértett által Magyarországon kölcsönzött, néhány nappal korábban eltulajdonított, nagyértékű Lexus típusú személygépkocsi színével. A férfi azt állította, hogy német rokonai érkeztek hozzá látogatóba és kölcsön adták neki a gépkocsit, hogy elmenjen vele egy éjjel - nappali boltba vásárolni, mivel a nyaraló udvarán, ahol közösen szálltak meg ez az autó állt közelebb a kapuhoz, saját gépkocsijával pedig csak körülményesen tudott volna kiállni. Igazolni nem tudta magát, a gépkocsi papírjait bemutatni nem tudta. Csak az eljáró rendőrök rossz előérzetén múlt, hogy nem engedték el. Személyazonossága megállapítása céljából a kapitányságra vitték.

Nyilvántartásban történő ellenőrzése során kiderült, hogy hamis adatokat adott meg. Őrizetbe vették. A későbbiekben, amikor sikerült valós személyazonosságát tisztázni, kiderült, hogy többszörösen büntetett előéletű debreceni lakos. A későbbiekben 27 gépkocsilopást ismert be, illetve sikerült rábizonyítani (a megfelelő kihallgatási taktika eredményeként, lásd jelen munka 3.2. pont 28. o.)

Ismeretes az ún. tréleres (autómentős) módszer is, de körülményessége miatt csak a rendkívül nagy értékű gépkocsik esetében alkalmazzák.

A korábbi években gyakrabban fordult elő a beugrásos módszer, amelynek lényege, hogy az elkövető kihasználta azt, hogy a tulajdonos kiszáll a gépkocsiból a kulcsot benne hagyva, netán a motort is járva hagyva. Az ilyen alkalmak leginkább bevásárló központoknál, benzinkutaknál, garázs előtt a beállítás alkalmával adódtak. A távirányítós központi zárral felszerelt gépkocsik esetében ez már ritkábban fordul elő, mivel már sokkal kisebb „terhet” jelent egyszerűen megnyomni a távirányító gombját a tulajdonos számára, mint betenni a kulcsot zárba és elfordítani.

A napjainkban jellemző módszer - a sorozatban történő elkövetés ezzel a leggyakoribb, az indítókulcs előzetes megszerzésétől eltekintve - hogy az elkövető a parkolóban vagy annak környékén várakozva, a megfelelő eszközzel a központi zár távirányítója által a záraskor kibocsátott

jelet beméri, azt reprodukálja és így a zárat kinyitja. Ezek után visszatérve a hagyományos módszerekhez, az elektromos vezetékek rövidre zárásával a motort is elindítja. Gyakori az is, hogy ha esetlegesen a motor beindítása nem sikerül, csupán az autóban található értéktárgyakat tulajdonítja el és azt vissza is zárja.

Az említett módszereken kívül vannak a gépjárművek megszerzésének személy elleni erőszakkal vagy fenyegetéssel végrehajtott módszerei is, amelyek azonban már nem lopást, hanem más bűncselekményeket valósítanak meg.

Az autólopás egyike a legnyereségesebb és a legkisebb kockázattal elkövethető bűncselekményeknek. Ennek folytán nincs könnyű helyzetben a rendőrség, a lopott autókat ugyanis a bűnözők villámgyorsan átviszik a határokon: az olasz rendőrség becslése szerint, az ellopott gépkocsit 14 óra múlva már nem is érdemes a határokon belül keresni (ez is alátámasztja annak a megállapításnak a helyességét, hogy a schengeni övezet országaiban országhatáron belüli bűnözésről beszélni tulajdonképpen értelmetlenné vált).⁶² Nyugat-Európából a legtöbb autót egyébként Oroszországba viszik, de tipikus célállomások a kelet-, illetve dél-kelet európai országok is. Jóllehet az Európai Unión belül évente ellopott autók közül 700 ezer ezen országokban köt ki, a Magyarországon meglovasított gépkocsik nagy része itthon marad.

Idehaza ugyanis többnyire nem azért lopnak, hogy külföldön, vagy belföldön értékesítsék, hanem hogy alkatrészeire bontva adják el, illetve biztosítási, vagy lízingcsaláshoz használják fel. A biztosítók információi alapján a bejelentett autólopások harmada valójában lízingcsalás. Hamis személyi igazolvánnyal és munkáltatói igazolással, nulla, vagy tízszázalékos kezdőrészlet befizetésével, ma már bárki kihozhat egy új autót a szalonból. Ha néhány hónapon át elmarad a részletfizetéssel a bank nyomozni kezd. Ilyenkor legjobb esetben egy elhagyott parkolóban találják meg az autót, de az is előfordul, hogy külföldre viszik, vagy eladják alkatrésznek.

Ennek az új gépjárművekkel kapcsolatos bűncselekménynek a megjelenése is mutatja, hogy az elmúlt szűk két évtizedben az autólopásokra szakosodott bandák módszerei pontosan követték a piac változásait. A kilencvenes években még jó üzlet volt a nagy értékű autók lopása és Oroszországba, a volt Jugoszlávia területére, vagy éppen Afrikába való továbbítása. Ott nem jelentett problémát, ha a jármű papírok nélkül futott. Mára a piac azonban átrendeződött és a tolvajok inkább a kisebb kockázattal járó lízingcsalásokat részesítik előnyben.

A kilencvenes évek elején nem volt ritka, hogy éjszakánként akár két-három autót is ellopott egy csapat. Az is előfordult, hogy reggelre kigittelték az alvászámot és újat ütöttek bele, majd két nap múlva már új rendszámmal futott a jármű. 1996 táján azonban sok változás történt, ami megnehezítette a tolvajok dolgát. Több nagy szervezet bukott meg például azért, mert gyanúsan sok volt a forgalomba helyezés. A rendszámhoz jutás is szigorodott, illetve megjelent a kötelező eredetiségvizsgálat. Sokáig ez is kijátszható volt, de mára a vizsgálat eredményét azonnal összevetik a Belügyminisztérium nyilvántartásával, tehát nehéz vele trükközni.

Manapság a tolvajok márkára, vagy kimondottan egyes típusokra szakosodnak. Általánosságban elmondható, hogy amiből sok fut az utakon, azt szívesen lopják alkatrésznek.

---

⁶² Fenyvesi Csaba: A kriminalisztika 21.századi tendenciái. Habilitációs előadás, PTE-ÁJK, 2008.03.07.

Az utóbbi két-három évben több olyan bűnözői körre csapott le a rendőrség, melyek hamis iratokkal vagy strómanokkal lízingeltek autókat. Előfordulnak olyan esetek is, amikor a kocsit külföldön eladják, majd Magyarországon bejelentik, hogy ellopták.

Az is gyakorlat, hogy az ellopott autót egy másik, összetört autó helyett mutatják be a biztosítónak. Ilyenkor a törött jármű azonosítóit - általában az alváz- és a motorszámot - az azzal nagyjából egyidős, lopott autóra "építik be", míg az összetört autó még használható alkatrészeit bontóknak, autószerelőknek passzolják tovább. Így olcsón helyre tudnak pófozni egy összetört kocsit, hiszen a biztosító azt az összeget fizeti ki a károsultnak, amennyibe a törött autó tényleges rendbehozatala került volna.⁶³

A kilencvenes évek óta nem csak az autólopási statisztikák, de a módszerek és az eszközök is sokat változtak, így érdemes körülnézni: kik, milyen típusokat, miért, és főleg hogyan lopnak.

Bármilyen hihetetlen, egyetlen csavarhúzóval vagy zártörővel szinte minden autót nyitható. A "szakma" azonban nem itt kezdődik a profik szerint.⁶⁴

Példának vegyünk egy Peugeot 307-est. Az erre a modellre specializálódott csapat beszerez egy "tisztá" komputert. Zárkihúzóval jutnak be a kocsiba, majd a mintavétel után a saját autójukba visszajutva pár perc alatt megreszelik a slusszkulcsot. A Peugeot-hoz visszatérve a kulcs már adott. A motorteret kinyitják, kiszerelelik az autó saját komputerét és beteszik a tisztát, majd viszik a kocsit. Természetesen nem mindegy, hogy benzines vagy dízel járművet szemelnek ki, de sokan mindkettőre felkészülnek.

A következő példa egy 2004-es, full extrás, dízel BMW X5-ös, melynek ellopása már komolyabb befektetést igénylő feladat. Az Egyesült Államokból 20-25 ezer dollárért beszerezhető az a laptopra telepíthető szoftver, amivel lothatóvá válik az autó. A korábban már többször említett zártörővel jutnak be, majd szisztematikusan bontani kezdik a kormányoszlopot. A zárba nyomott csavarhúzóval semlegesítik a kormányzárát, majd addig folytatják a bontást, míg hozzá nem férnek a fedélzeti komputer csatlakozásához. Rácsatlakoznak a számítógépre, innentől pedig gyerekjáték a többi. Hasonló szoftvereket árulnak a BMW 7-es sorozatához, de a legtöbb Audi-modellhez is. Az A5-ös Audihoz a cikk írásakor még nem létezett szoftver, de megjelenésekor már valószínűleg rendelkezésre áll majd.⁶⁵ Az X5-ös ellopásához általában elegendő egy kétfős csapat. Az autót kifigyelik, vagy lekérik az adatait.

A csapat egyik tagja vezeti az autót, amivel a helyszínre érkeznek, ezután őrködik. A másik jut be és köti el a kocsit, amit néhány napig parkoltatnak valahol. Erre alkalmas hely például egy mélygarázs, ahová viszonylag ritkán járnak rendőrök. Ha szükséges, a jeladót vagy egyéb berendezéseket kiszerelelik. Ha elpasszolják, 2,5-3 millió forintot kapnak érte, amit feleznek. Ha az autót visszavásárolják, úgy körülbelül 4-5 millió a nyereség.

---

⁶³ http://hvg.hu/cegauto/20080107_autolopas_magyarorszagon_tolvajtempo.aspx - Mekkora üzlet az autólopás?

⁶⁴ http://hvg.hu/cegauto/20080107_autolopas_magyarorszagon_tolvajtempo.aspx - Mekkora üzlet az autólopás?

⁶⁵ http://www.automenedzser.hu/hirek/20080107_autolopas_magyarorszagon/4.aspx - Van védelem az autótolvajok ellen?

Az autótolvajoknak bizonyos értelemben keveset kell kockáztatniuk, hiszen a rendőrség az autólopások miatt elrendelt nyomozások tizedét sem zárja le eredményesen: száz feljelentésből több mint kilencvenben sem a gépkocsit, sem a tolvajt nem találják meg. Arra pedig még a rendőrök sem tudnak magyarázatot adni, hogy egyes megyékben, ahol az autólopások száma a töredéke a budapestinek, miért rosszabb az eredményesség: van olyan megye, ahol az autólopás miatt indult eljárások közül fél év alatt mindössze kettőt sikerült eredményesen befejezni.⁶⁶

A rendőrség munkáját nehezíti, hogy az autóbontók nem vezetnek átlátható nyilvántartást arról, milyen kocsikat vettek be. Azaz a rendőröknek - feltéve, hogy nem kapnak fülest - több méteres roncsalmazok között kellene megtalálniuk az elköött autó - azonosító számokkal vagy jelzésekkel ellátott - maradványait. Nem véletlen, hogy a bontottalkatrész-piac a szervezett tolvajbandák legfőbb megrendelője. Egy gépkocsit alkatrészeire bontva másfélszer annyiért lehet eladni, mint egyben. Amíg nem csökken a bontottalkatrészek és fődarabok iránti kereslet, az autótolvajok is el tudják adni az elköött járműveket.

A lopott autók márka szerinti megoszlása nagyjából tükrözi a hazai járműállomány összetételét. Itthon a Volkswagen, az Opel, a Suzuki, a Renault és a Peugeot áll az élen. Az Egyesült Államokban 1,24 millió autót tulajdonítottak el 2006-ban, a legnépszerűbb a Honda Civic és a Toyota Avalon. Németországban az ezer autóra eső statisztikában a Porsche Cayenne S vezet.

Az InfoRádió január 8-án megszólaltatta Orbán Sándort, az Országos Rendőrfőkapitányság Bűnmegelőzési Osztályának munkatársát, aki elmondta, hogy a lopott autók listájának első három helyén a Volkswagen, az Opel és a Renault áll. Valószínűleg alkatrészpótlásként "népszerű" a Lada és a Trabant is.

Az elmúlt évtized közepén több bírói döntés is született, melyekben akár egyetlen autó ellopásáért is hat-hét éves büntetést szabtak ki. A tolvajok ezekkel a tételekkel is komolyan számolnak, hiszen egy autó elkötése többféleképp értelmezhető. Az egyik eset, amikor a tolvajra nem tudják rábizonyítani (például a nála talált szerszámokkal), hogy lopni akart. Ilyenkor mondhatja azt, hogy csak elköttette a kocsit egy kis autókázásra. Ez a gépjármű önkényes elvétele, amit három évig terjedő szabadságvesztéssel sújthat a törvény. Ha sikerül bizonyítani, az már lopás, aminek 1-5 évig terjedő szabadságvesztés a büntetési tétele. Ha lízingcsalásról van szó, vagy arról, hogy az ügyfél "elfelejti" visszavinni az autót a kölcsönzőbe, az csalás, amiért 1-5 év járhat.

Természetesen ezek a tételek változnak, például akkor, ha bűnszervezetben követik el a cselekményt. Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy a rendőrségi statisztikák is szépíthetőek, amennyiben csak az enyhébb büncselekményt bizonyítják rá az elkövetőre. Az önkényes elvétel vagy a csalás kevésbé veszélyes a társadalomra, büntetési tétele kisebb, tehát az így készülő statisztika a rendőrséget is eredményesebbnek láttatja. A tolvajok az enyhébb büntetés reményében hamarabb el is ismerik ezeket, ráadásul a lopásnál például azt is vizsgálniuk kell a rendőröknek, hogy szervezetten követték-e el, ami hónapokkal meghosszabíthatja a nyomozást.

---

⁶⁶ http://www.automenedzser.hu/hirek/20080107_autolopas_magyarorszagon/4.aspx - Van védelem az autótolvajok ellen?

Az autót védő eszközökről megoszlik a szakértők véleménye. Egy valamiben azonban egyetértenek, mégpedig abban, hogy érdemes minél több biztonságtechnikai eszközt beszerezni az gépkocsiba. A tolvajok mindig találnak olyan autót, amiben nincs védelem, így azt rövidebb idő alatt tudják elvinni. Nagyon fontos tényező ugyanis az idő. Ellophatatlan autó nincs, viszont egy váltózár, egy titkos kapcsoló vagy más megoldás megnehezítheti a tolvaj dolgát, többet kell miatta a kocsival bíbelődni. Márpedig minél hosszabb ideig tart az autó elkötése, annál nagyobb a kockázat.

A megkérdezett profi autótolvajok általában annyiban értenek csupán egyet a szakértőkkel, hogy ellophatatlan autó nincs, a védelem kérdését már másképp látják. Szerintük nincs olyan eszköz, ami megvédi az autót, de néhánnyal meg lehet nehezíteni a tolvaj munkáját. Hasznos lehet a tolvajok ellen az **összes zár átlamellázása**. Jó, ha az **ajtot nyitó kulcs és a slusszkulcs nem egyezik meg**. A **"ledugózott" zár és a riasztó** is nehezíti, bár nem akadályozza meg a lopást, viszont a **kormányzárak** mindegyikét pillanatok alatt törik el. Az esernyőzár legtöbbjüknek egy vicc, de a legkomolyabbnak számító, az egész kormányt befedő zárhoz sem kell több húsz másodpercnél. A váltózárát általában folyékony hidrogénnel robbantják szét.⁶⁷

Az **immobilizerek** többsége 60 kilométer/óránál automatikusan old, csak vontatni kell az autókat. A **titkos kapcsolók** lelassítják a tolvaj munkáját, de nehéz olyan helyre rakni őket, ahol egy tolvaj nem találja meg. A magyarázat egyszerű: mivel egyik kezünkkel a slusszkulcsot fogjuk, értelemszerűen a másik kezünk hatósugarába kell esnie a titkos kapcsolónak, mivel csak így zár az áramkör. A hivatkozott cikkben megkérdezett Klarissza néven bemutatkozó autótolvaj olyan esettel is találkozott, hogy a tulajdonos egy körülbelül húsz méter hosszú, az utastérben keresztül kasul kígyózó láncsal próbálta védeni a kocsiját. Csak azért is elvitték.⁶⁸

A biztonságtechnikai szakember szerint aki olyan autót szeretne, amit nem igazán lopnak, vegyen kis értékű járművet, aminél nincs értelme például "biztosítani". Persze egy Dacia Logant vagy Daewoo Matizt is elköthetnek, de nagyobb eséllyel marad a parkolóban, mint egy Suzuki Swift. Általános megállapításként elmondható, hogy amiből pénzt lehet csinálni, azt el is lopják. Mivel nincs olyan autó, amiért ne adnának mondjuk ötvenezer forintot, a márka vagy típus gondos megválasztásával sem válunk védetté a lopással szemben.

Korábban könnyebb volt visszaszerezni a lopott autókat, mivel nagyobb, szervezett bandák működtek, így nagyjából követhető volt a jármű. Mára sok, akár egy-két fős csapat működik, ami nagyban megnehezíti a hozzájuk való eljutást, de a megfelelő kapcsolatrendszerrel és ajánlással így sem lehetetlen a dolog. A lopott autók felkutatásában eddig az autóvadászat látszik eredményesnek. Ilyenkor a vadászok (rendőrök, polgárőrök) rendszámleolvasó készülékekkel szűrik ki a közlekedésben részt vevő vagy parkoló autókat. A rendszámleolvasókhoz csatlakoztatott számítógép sípoló hangot és fényjelzést ad, ha körözött autóval találkoznak. Bár a vadászok többsége csak a CD-n szereplő információkkal tudja összevetni az ellenőrzés közben útjába kerülő autók adatait, egyes vadászok közvetlenül is kapcsolatba tudnak lépni a központi körözési nyilvántartóval. Ha használt autót veszünk, válasszuk meg mi az eredetvizsgálat helyszínét.

Nem állítható, hogy az eredetvizsgáló cégek nem megbízhatóak, de azt sem, hogy minden esetben korrekt eredményt kapunk. Érdemes kereskedőtől vásárolni, hiszen az autó még akkor is

⁶⁷ http://www.automenedzser.hu/hirek/20080107_autolopas_magyarorszagon/4.aspx - Van védelem az autótolvajok ellen?

⁶⁸ http://www.automenedzser.hu/hirek/20080107_autolopas_magyarorszagon/4.aspx - Van védelem az autótolvajok ellen?

nyomon követhető, ha bizományban van nála. A lopott autó vásárlásának esélye tehát jelentősen csökkenthető, de sosem lehet száz százalékosan kizárni. A hatóság is igyekszik, de nehezen tartja a lépést a bűnözőkkel. Jó hír, hogy a rendőrök gyakrabban szerveznek ellenőrzéseket a lopott autók kiszűrésére, és a szigorított műszaki vizsgálatok is növelik a biztonságot.

A nyomozás során különösen nagy hangsúlyt kell fektetni a helyszíni szemle alapos végrehajtására, bár az esetek többségében egyszerűen a gépkocsi „hűlt helyét” találjuk. A sértett részletes és alapos kihallgatása során azonban fontos körülmények megemlékezésével (követték őt a városból lakóhelye felé, a parkoló autót idegenek nézegették, körüljárták), jelentősen hozzájárulhat a felderítés irányának meghatározásához. További jelentős tényező, hogy a helyszíni szemlét követően csak feltételezéssel élhet a nyomozóhatóság a módszer tekintetében. Teljes bizonyossággal történő megállapítására csak a gépkocsi esetleges megkerülését követően kerülhet sor. Érdemes továbbá figyelmet szentelni a más gépkocsik eltulajdonításával fennálló esetleges összefüggésekre.

A gépjárművekhez kapcsolódó lopási bűncselekmények felderítési mutatói a legalacsonyabbak közé tartoznak.⁶⁹ Jelentős eredményt csak az operatív nyomozati eszközök igénybevételével, illetve a majd későbbiekben (jelen munka 4. fejezete 50-52.o.) megemléített és javasolt intézkedések foganatosításával lehet elérni.

3.5. A betöréses lopás⁷⁰

A vagyon elleni bűncselekmények, köztük a betöréses lopások kimagasló szerepet játszanak a bűnözés alakulásában.⁷¹ Hosszabb kifejtését nemcsak a dolgotban tárgyalt bűncselekmények közül kiemelkedő súlyossága, társadalomra veszélyessége indokolják, hanem az a tény is, hogy e bűncselekmény vonatkozásában kerülhet sor legegyszerűbben a cselekmény sajátosságaiból kifolyóan a sorozatjelleg megállapítására.

3.5.1. A betöréses lopás fogalma

A betöréses lopás fogalmának meghatározásánál mindenekelőtt a fogalom kriminalisztikai jellegét kell hangsúlyozni.⁷² Komoly félreértésnek tekintendő ugyanis a betöréses lopás fogalmát a lopás Btk. 316§ (2) d) pontjában szereplő minősített esetével azonosítani. Ugyan nincs jelentős ellentét a két meghatározás között, mert egymást jelentős mértékben fedő fogalmakról van szó, mégsem azonosíthatók egymással. Az említett törvényhely, amely a lopás bűncselekményének minősítésével foglalkozik, a lopás betöréses lopásnál lényegesen tágabb körét tartalmazza.

A betörések jogilag kivétel nélkül minősített lopások. A jogi minősítés azonban még nem feltételezi, hogy betöréses lopással állunk szemben. A betöréses lopást elsősorban az a kriminalisztikai tényező határozza meg, hogy a betörés lopási szándékkal történő jogtalan és erőszakos behatolás, amely minden esetben zárt helyiségbe irányul. Fontos továbbá, hogy a

⁶⁹ Kertész Sándor: Személygépkocsik kárára elkövetett lopások vizsgálata. Belügyi Szemle, 1992/4. 108.o.

⁷⁰ Rudas György (szerk.): i.m. 329 - 368. o.

⁷¹ Bóna Péter - Elek Imre - Korek György: A vagyon elleni bűncselekmények nyomszakértői vizsgálatának néhány kérdése. Belügyi szemle, 2002/5. 19.o.

⁷² Dávid Gábor - Könyvszemle: Dobos János: A Betöréses lopások. Belügyi Szemle, 1988/7.

behatolás a zárt helyiségbe, magában foglalja a bejutást is. Ennek megvalósulása nélkül nem beszélhetünk betöréses lopásról.

A jogtalan jelleg mindenekelőtt a tettes lopási szándékával magyarázható. A behatolás szándékának vizsgálata segít elhatárolni a betöréses lopásokat más jellegű, de hasonló körülményekkel járó bűncselekményektől.

A behatolás leggyakoribb módja a „betörés”, feltétlenül erőszak alkalmazását jelenti. Az azonban, hogy ezeket a bűncselekményeket összefoglalóan betöréses lopásoknak nevezzük, nem jelenti azt, hogy minden ilyen bűncselekmény durva erőszak kifejtésével jár. Az erőszak alkalmazása a tettes előtt álló akadályok legyőzését szolgálja. Az elkövető szakmai ismereteinek alkalmazásával vagy különböző technikai eszközök felhasználásával (pl.: hamis-, ál- vagy lopott kulcsok, speciális betörőszerszámok), illetve fizikai adottságainak (pl.: bemászás, ablak benyomása) kihasználásával elkerülheti a behatolás nyílt, erőszakos jellegét. A külsérelmi nyomok hiányától függetlenül azonban az ilyen behatolások is a betöréses lopás fogalomkörébe tartoznak.

Különösen gyakori az ablak vagy ajtó benyomásával elkövetett betörés a nyaralók esetében. Ennek fő oka mindenekelőtt az, hogy a manapság általában alkalmazott biztonságosabb zárszerkezetekkel felszerelt nyílászárók helyett a nyaralók, hétvégi házak, tanyák régi típusú ablakokkal és ajtókkal rendelkeznek. Ilyen épületeket szép számmal találunk, nemcsak a Balaton környékén. A gyakorisága azzal magyarázható, hogy szerszámot és különösebb fizikai adottságokat sem igényel.

Előfordulhat, hogy az elkövető fondorlattal szerzi meg a sértett lakásának kulcsát. Mivel a kulcs lopási szándékkal történő felhasználása szintén jogtalan behatolást eredményez, jogilag a lopás minősített esetével, kriminalisztikai értelemben pedig betöréses lopással állunk szemben.

Hasonló a helyzet a bennmaradás tekintetében is. A bennmaradást belopódzásnak tekintve, szintén jogtalan behatolás valósul meg. Ugyanakkor, ha a tettes lopási szándékkal marad bent valamilyen zárt helyiségben, akkor minősített lopás, ha a lopási szándék később keletkezik (pl.: valaki ittas állapotban elalszik egy italbolt mellékhelyiségében és az éjszaka folyamán felébred, majd a magához veszi a pénztárban található összeget és kimászik az ablakon), akkor egyszerű lopás történt. A lopási szándékkal való bennmaradás esetében, a zárt helyiség elhagyása érdekében alkalmazott erőszak is betörésnek számít.

A kirakatbetörés esetében a behatolás nem jelenti az elkövetőnek a kirakatba, szó szerinti értelemben, teljes testével történő behatolását. Erre találunk ellenpéldát is, mint azt egy korábban elsősorban kirakatbetörés módszerével tevékenykedő dunántúli betörőbanda a módszer sajátos továbbfejlesztésével szemlélteti.⁷³

„Ágyban, párnák közt”. Ez lehetett volna a mottója annak a bravúros rendőri akciónak, amelynek során óramű pontossággal, egy időben, a legmélyebb álmában sikerült lecsapni egy, a gyanú szerint az egész Dunántúlon prédáló gengsztercsapat különböző településeken élő tagjaira.

⁷³ <http://www.zsar.hu/modules.php?name=News&file=article&sid=1750> - Felszámolták a dunántúli betörőbandát

A kezdő bűnözőkoruktól egymást ismerő, és jószerevel együtt is "dolgozó", büntetett előéletű rosszfiúk 2005 tavasza óta törtek borsot a rendőrök és a törvénytisztelő állampolgárok orra alá, miután megnyíltak előttük a börtönajtók. Speciális módszerrel prédáltak, ami védjegyükké vált.

A büntársulat tagjai tudták, hogy kockázatos dolog zárákkal bibelődni, lakatokat fészegetni, mert ténykedésüket rögzítheti a kirámolni kívánt üzlet biztonsági kamerája. Ehelyett fényes nappal kiszemelték a boltot, majd az éj leple alatt egy maszszív gépkocsival tértek vissza. Az autóval rükvercbe kapcsolva, ajtóstul rontottak be, telepakolták a csomagtartót, majd széleseben elszáguldottak. Mire a rendőrök a helyszínre értek, kereket oldottak, és rövidesen a szomszéd megye határát is átlépték, bottal üthették a nyomukat. Még a külföldről behozott és itthon nem regisztrált törőautókat is eltakarították az utcáról, nehogy valaki felismerje. A BMW-t, Volswagen Passatot és Opel Vectrát - mikor melyiket használták - autószerelők pofozták helyre a következő balhéig, ám addig sem tétlenkedtek. Kipécézték a következő műszaki, sport-, illatszer-, ékszer- vagy vegyesboltot, és néhány hetes pihenés után ismét akcióba lendültek.

A sajátos rombolótechnikát elsősorban Zalaegerszegen alkalmazták, itt óvintézkedéseket tettek az üzlettulajdonosok. Az alkalmanként milliós értékű zsákmányt rendszerint orgazdáknak adták el, de a márkásabb holmiból, drága italokból, cigarettákból és kozmetikumokból maguknak is spájzoltak. A húszas, harmincas éveikben járó fiatalemberek nagy lábon éltek, egymástól függetlenül szórakozni, sportolni jártak, csinos hölgyek társaságát élvezték. Aranyszabályként nem alakítottak ki olyan szilárd kapcsolatokat, amelyeket az első megjelenő zsarú láttán ne tudtak volna gond nélkül hátrahagyni. Dörzsölt gazfickók módjára váltogatták autójuk rendszámát, tartózkodási helyüket, még egymás albérleteiről se nagyon tudtak.

Időközben ketten más, vagyon elleni bűncselekmények megalapozott gyanúja miatt a Zala megyei körözési toplista élére kerültek, ám ez se gátolta őket az újabb balhék elkövetésében. Egészen addig, amíg bombabiztos rácsok jelentek meg a boltok bejáratain. A rosszfiúk ezután fokozatosan áttértek a kisebb értékű prédálásokra, nyaraló- és autófeltörésekre, bolti lopásokra. Nem sejtették, hogy a rendőrök közben személyleírások és a biztonsági kamerák felvételei alapján beazonosították őket, és nagyszabású akciót szerveztek az elfogásukra.

Három megye (Zala, Fejér, Somogy) hatvan zsaruja állt készen szeptember 26-ára virradóra, hogy egy időben csapjanak le Zalaegerszegen, Kálozon, Siófokon és Székesfehérváron a búvóhelyeiken mélyen alvó gyanúsítottakra. Az akció parancsnoka hajnali négy órakor rádión jelzett a nyomozóknak és kommandósoknak, s már kattant is a bilincs a durmolók csuklóján. Ötödik társukat ugyanekkor vették őrizetbe a munkahelyén, egy vidéki szórakozóhelyen, hogy a cinkosoknak esélyük se legyen értesíteni egymást a veszélyről. A ház- és garázkutatások során több mint tízmillió forint értékű lopott holmira és betörőszerszámokra bukkantak a rendőrök. Kézre került az egyik orgazda is, siófoki házában hegyekben állt a szesz és dohányáru, amiről azt állította, hogy mindent leárazáskor vásárolt az egyik hipermarketben.

A feltételezett orgazda lakhelyelhagyási tilalom mellett, szabadlábban védekezik, míg a többiek különösen nagy értékre elkövetett lopás és más bűncselekmények megalapozott gyanúja miatt előzetes letartóztatásba kerültek, illetve ketten megkezdték az időközben más ügyek miatt jogerősen kiszabott szabadságvesztésük letöltését.

A felderítést végző, főkapitányi dicséretben és jutalomban részesült négy nyomozó információi szerint, a banda újabb bűncselekmények elkövetésére készült, amelyeknek elejét vette a példásan szervezett rendőri akció.

A kiszemelt tárgyak eltulajdonításához legtöbbször elég a kézzel vagy az erre alkalmas valamilyen tárggyal, eszközzel történő benyúlás is. Célját és eredményét tekintve ez a magatartás is minden tekintetben kimeríti a jogtalan behatolás fogalmát, a kirakat üvegének betörése pedig magában foglalja annak az akadálnak a legyőzését, amelyet a betöréses lopás fogalma egyik meghatározó elemének tekintünk.

Fontos ismérve a betöréses lopásnak az, hogy a behatolás zárt helyiségbe történjék. A fenti értelmezés egyik lényeges kiegészítő eleme, hogy a zárt helyre - udvarra, bekerített parkba, gépkocsiba - való jogtalan behatolás esetén, ha az nem jár együtt a zárt helyiségbe történő behatolással, nem beszélhetünk betöréses lopásról. Meg kell említeni, hogy zárt helyiségeknek kell tekinteni azt a lakást is, amelynek ajtaját csak kilincsre csukták, de ezt az elkövető nem tudja és az ablakon mászik be, vagy tudja ezt, de úgy gondolja, hogy az ajtón történő behatolás könnyen leleplezhető.

Az úgynevezett kasszabetörések fogalmkörébe a páncél-, vagy lemezszekrények felnyitása, illetve helyszínről történő elszállítása tartozik. Ezt azért kell külön megemlíteni, mert azon kívül, hogy a lopás tipikus esetei, elkövetésük nem jár feltétlenül együtt a jogtalan behatolás olyan külső körülményeivel, amelyek a betöréses lopásoknál általában megállapíthatóak. Ezért ilyen bűncselekményeknél függetlenül a lemez-, vagy páncélszekrény helyiségébe történő behatolás módjától, betöréses lopással állunk szemben.

A fenti ismérvek alapján a betöréses lopás kriminalisztikai fogalmát a következőképpen határozhatjuk meg:

Betöréses lopásnak a lopás azon eseteit nevezzük, amelyeknél az elkövető jogtalanul és bizonyos akadályok legyőzésével zárt helyiségbe vagy helyiségekbe hatol be. Betöréses lopásnak kell tekinteni továbbá a páncél-, vagy lemezszekrények felnyitását és a helyszínről történő elszállítását.

3.5.2. Az elkövetést befolyásoló tényezők

A betöréses lopások nyomozása csak úgy lehet eredményes, ha a nyomozás résztvevői tisztában vannak azokkal a módszerekkel, amelyeket a betörő tolvajok alkalmaznak. Abban viszont, hogy valamely bűncselekményfajta elkövetésével kapcsolatban milyen módszerek alakulnak ki, a végrehajtó adottságai és a végrehajtás lehetőségei játszanak meghatározó szerepet. A módszerek általános ismerete hozzásegít annak megállapításához, hogy egy-egy ügyben a tettes milyen módszerrel és eszközökkel követte el cselekményét. Az alkalmazott módszer felismerése ugyanis

olyan kiindulópont, amely alapján meghatározhatóak a nyomozás fő irányai (pl.: modus operandi; a Netszaru nyilvántartás segítségével kikereshetők azon elkövetők, akik korábban követtek el a helyszínen tapasztalt módszerrel bűncselekményt). Az elkövető adottságai általában szubjektíven befolyásolják egy-egy módszer kialakulását és alkalmazását. A betörőtolvajok egyénisége, szellemi és fizikai képességei, szakmai ismeretei és bűnözői rutinja együttesen alakítják ki adott személyek alkalmasságát és határozzák meg azt, hogy adott helyzetben ki, hogyan küzdi le a bűnös cél megvalósítása előtt álló akadályokat.⁷⁴

Az egyéniség és a fizikai képességek már abban is döntő szerepet játszanak, az elkövető szándéka mire irányul, hogyan választja ki a cselekmény helyszínét, milyen módon és mennyi idő alatt tájékozódik és dönt, egyedül vagy társakkal követi el a cselekményét és hogyan szervezi meg a felfedezés, leleplezés elleni védekezést. A bátor rámenősség, az óvatos körültekintés, vagy a túlbiztosítás, mind - mind realizálódik a tettesek elkövetése előtti, alatti és utáni magatartásában.⁷⁵ Ezek figyelembe vétele a helyszíni szemle során az azonos időszakban, egy területi egységen belül elkövetett bűncselekmények tekintetében alapjául szolgálhat a sorozatjelleg megállapításának.

A fizikai adottságok rendszerint az ügyesség és a testi erő szempontjából alakítják a betörőtolvaj módszerét.

A szakmai ismeretek általában továbbra is fontos összetevői a betöréses lopások elkövetői által alkalmazott módszereknek. A különböző falak, nyílászáró szerkezetek, záruk, lakatok, páncél-, lemezszerkezetek ismerete, az ezekhez kapcsolódó szakmákban való alacsonyabb vagy magasabb szintű jártasság elősegíti a könnyebb, kockázatmentesebb elkövetést.⁷⁶ A szakmai ismeretek és a fiatalság technikai felkészültsége különösen a kezdő bűnözők cselekményei esetében okozhatnak meglepetéseket. A legveszélyesebbek azok a betörők, akik tudatosan - a forgalomban lévő záruk és lakatok szétszerelésével, egész kulcssorozatok beszerzésével, zárvariációk rendszerének és számának kiszámításával - szerzik meg és gyakorolják azokat a ismereteket, amelyek alkalmazásával a betöréses lopás módszerei tökéletesíthetők.

A bűnösségben való jártasság, a hosszabb - rövidebb ideig folytatott bűnöző életmód, az azonos jellegű bűncselekmények ismételt, sorozatos elkövetése minőségileg hat az elkövetők tevékenységére. Tehát a professzionális elkövetési módszer szintén a sorozatjelleg megállapításának alapját képezheti. A bűncselekmények végrehajtása során szerzett közvetlen tapasztalat a személyi tulajdonságokat, fizikai képességeket átformálja, mintegy az egész intellektust és fizikumot a bűnözés szolgálatába állítja.

3.5.3. Az elkövetés módszerei

A betörések módszereit vizsgálva megállapítható, hogy módszer alatt általában csupán a behatolási módot értik. Ez alapján különböztetnek meg álkulcsos, kirakat, falbontó, kassza stb. betörőket. Egy másik felfogás az elkövetés helyét emeli ki és különböztet meg üzlet, lakás, iroda, tanya, nyaraló stb. betöréseket. Mindkettő felfogás a módszer fogalmának leszűkítése. Az elkövetés

⁷⁴ Schechter, Harold - Everitt, David: A-Z Encyclopedia of serial killers. Pocket Books, a division of Simon & Schuster Inc. 1230 Avenue of the Americas, New York NY 10020, 1997. 23.o.

⁷⁵ Schechter - David: i.m. 25.o.

⁷⁶ Schechter - David: i.m. 26.o.

módszere alatt valójában a tettesnek az elkövetés előtt, alatt és után tanúsított magatartását értjük, melyet a tettes egyéni adottságai mellett, az alkalmazott eszközök, az elkövetés helye és a behatolási mód egyaránt alapvetően befolyásolnak.

A behatolási mód a végrehajtás legközvetlenebb jellemzőit foglalja magában. Valójában az elkövetés módszereinek kimerítő felsorolása nem lehetséges, mivel a technika és vagyonvédelem fejlődésével párhuzamosan újak és hatékonyabbak jelennek meg.⁷⁷ Éppen ezért a behatolási módok jellemzésében inkább azok rendszerezése, mint a teljességre törekvő leírása fontos. Mind a rendszerezés, mind a leírás elképzelhetetlen azoknak az eszközöknek az említése nélkül, amelyek a betöréses lopások elkövetésében a módszer szempontjából is döntő szerepet játszanak.

A betöréses lopások során alkalmazott behatolási módokat alapvetően két fő csoportra

- nyilvánvalóan erőszakos és
- látszólag erőszakmentes tevékenységekre oszthatjuk.

A nyilvánvalóan erőszakos módon elkövetett betörések esetében a behatolás erőszakos jellege szembetűnő. Ez fordul elő a betöréses lopások többségénél, a látszólag erőszakmentes behatolásnál jellemzőbb. Az ilyen jellegű betörések főbb csoportjai:

- ajtó- és ablakbetörés, ajtóbetét kivágása
- lakat lefűrészelése, lefeszítése, levágása
- rácsok ki- vagy lefeszítése, redőnyök zárainak lefeszítése, feltörése, illetve kivágása,
- kirakatbetörés pattintással, üvegvágóval, vagy üvegbezúzással
- páncél- vagy lemezszekrény hideg vagy meleg eljárással történő felnyitása, felbontása, szétverése, illetve a helyszínről történő elszállítása
- a műanyag nyílászárók elterjedésének eredményeként új módszerként megjelent a hőlégfúvópisztoly használata⁷⁸

Megjegyzendő azonban, hogy ezekben a nyilvánvalóan durva erőszakot igénylő esetekben is felfedezhetőek és megkülönböztethetőek a gyakorlott, rutinos elkövetők kézjegyei. A megfelelő bűnözői tapasztalatokkal rendelkező betörőtolvajok ugyanis olyan eljárásokat alkalmaznak, amelyek adott körülmények között a leggyorsabb és legbiztosabb eredményt biztosítják. Ebből adódóan tevékenységüket a lehető legkisebb erőszak, a támadott tárgyak aránylag csekély mértékű roncsolódása, az általánosanál kevesebb idő-és erőráfordítás jellemzi. Az ilyen személyek válogatott, gyakran kizárólag az adott bűncselekmény elkövetéséhez készített eszközökkel dolgoznak.

A betöréses lopások módszereit az eddig tárgyaltakon túlmenően a tettesek egyéb az elkövetés előtt, közben és után tanúsított magatartásformái is jellemzik.

⁷⁷ Dobos János: A betöréses lopások jellemzői. Belügyi Szemle, 1975/11. 21. o.

⁷⁸ Orbán Sándor: Kiemelt vagyon elleni bűncselekmények vizsgálata. Rendészeti Szemle, 2007/5. 103.o.

A hőlégfúvó pisztoly esetében az elkövetők az eszköz működési tulajdonságát (rövid idő alatti nagy hő kibocsátás) felhasználva a kedvező árfekvésű, jobb hőszigetelőképeségű, illetve tartósságuk miatt beépített műanyag nyílászárók (elsősorban ablakok) kereteit, tokját lágyították meg, ezáltal azok zaj nélkül, kis erőfeszítéssel benyomhatóvá váltak. A jelenséget észlelve a gyártók a rövid időn belül megtették a szükséges ellenlépéseket. Fémprofilok beépítésével küszöbölték ki, illetve fokozták a műanyag fizikai-kémiai hatásokra történő reagálását.

Ilyen elkövetés előtt tanúsított magatartásnak tekinthető a szintén újonnan megjelent zárberagasztás.⁷⁹ Ennek lényege, hogy az elkövetők kifizelik a támadott lakás tulajdonosainak életvitelét. Ennek ismeretében, amikor otthon tartózkodnak a tulajdonosok, a több zárral védett ajtó legbiztonságosabb zárszerkezetébe (több ponton záródó zár, hevederzár, sav- és fűrésvédelemmel ellátott zár stb.) pillanatragasztót nyomnak annak kiiktatására. A ragasztó hamar megköt a zárbetétben, így az ingatlan elhagyásakor az ott élők nem tudják bezárni az ajtót.

A rohanó életvitel következtében az emberek általában sietnek, a legtöbben egyszerű meghibásodásra gondolnak, és nem hívnak szakembert a javításra, hanem a többi, gyengébb zárat bezárva elmennek otthonról későbbre hagyva a hiba elhárítását. A betörők kivárják a lakók távozását, majd munkához látnak és a már ismert módszerek valamelyikével feltörik a lakást. Az efféle elkövetés megelőzhető az úgynevezett teljes körű védelemmel, azaz mechanikai és elektronikai védelem együttes alkalmazásával.

Az elkövetés előtti magatartás többek között a tippszerzésben, eszközök készítésében és beszerzésében, a társak megválasztásában, a helyszíni tájékozódásban, gépjármű be- vagy megszerzésében és egyéb hasonló előkészületi cselekmények végrehajtásában jut kifejezésre és lehet a cselekmény jellemzője.

Az elkövetés közben a helyszínen történő mozgás, kutatás jellemzői, étel-, italfogyasztás, ott alvás, a helyszínen való világítás megoldása, a leleplezés elleni védekezés különböző formái (pl.: kesztyű használata, kinyitott zárok visszazárása, szűrő-, ütőeszközök vagy lőfegyver készletbe helyezése) az elvitt értéktárgyak típusa, minősége (csak műszaki cikk, készpénz vagy ruházat, bútorok, egyéb berendezési tárgyak) adnak részletesebb tájékoztatást az elkövetők módszereiről.

Az elkövetés után a helyszínről történő távozás módja és útvonala, a lopott tárgyak értékesítése, a szerzett pénz felhasználása, illetve annak legalizálása, az újabb bűncselekményre való rövid időn belüli felkészülés vagy a bűnözői életmód felfüggesztése azok, amelyekkel a módszer jellemzése, így a sorozatjelleg megállapítása szempontjából számolni kell.

A tapasztaltabb betörőtolvajok - gyakran bűncselekményeik sorozatjellegének leleplezése céljából - tudatosan alkalmaznak más és más módszereket. Céljuk a hatóság félrevezetése, folyamatos bűnözői tevékenységük felismerésének megakadályozása. Ennek kiküszöbölése céljából javallott, hogy az azonos típusú bűncselekmények nyomozását mindig ugyanaz a nyomozócsoport folytassa le, mert így a leplező szándék ellenére is lehetővé válik a nyomozók számára az elkövető „kézjegyének” felismerése és ezáltal a sorozatjelleg megállapítása is. Az elkövetési módszer ismeretében már általában behatárolható az a személyi kör, amelyből a tettes kikerült és amelynek ellenőrzése a nyomozás egyik fő feladata.

4. A hatékonyabb megelőzés és felderítés érdekében foganatosítandó intézkedésekről

Itt foglalom össze a korábbiakban az egyes tárgyalt bűncselekmények feldolgozása során, részben (jelen munka 3.2. pont 27.o., 3.3. pont 31. o.) említett intézkedéseket, amelyek

---

⁷⁹ Orbán Sándor: i.m. 103.o.

alkalmasak lehetnek arra, hogy távol tartsák az elkövetőket a bűncselekmények városban történő, (sorozatos) elkövetésétől.

Először is szükség van a bűncselekmények elkövetése szempontjából frekvenciát mutató időszakban a nagyszámú preventív rendőri jelenlétre,⁸⁰ ennek hasznosságához és bizonyos fokú visszatartó erejéhez kétség nem fér. Ugyanakkor nem szabad ennek a jelenlétnek kimerülnie a látható rendőrség koncepciójának megvalósításában. A felderítés és a bűnmegelőzés sikerességéhez tevékeny rendőri jelenlétre van szükség.⁸¹ Ez az alábbi intézkedéseket foglalja magában:

- először is közterületek térfigyelő kamerákkal való felszerelése, különös tekintettel a városba vezető útvonalakra (a városból kivezető irányban is), ezek felvételeinek folyamatos figyelemmel kísérése és elemzése, értékelése,⁸²
- az elkövetésekre vonatkozó információk naprakész, visszakereshető adatbázisban történő rögzítésével az európai standardoknak megfelelő, további rendszeres elemző-értékelő tevékenység folytatása,
- folyamatos igazoltatások, azok visszaellenőrizhető módon történő rögzítése (Robotzsaru), az így begyűjtött adatok folyamatos elemzése, igazoltatott személyek számítógépes nyilvántartási rendszerek segítségével történő leellenőrzése,
- az ellenőrzés során a büntetett előéletű személyek kiemelése, intenzív kutató, szűrő munka,
- országosan egységes regisztrációs (panaszfelvételi) gyakorlat és jelentési kötelezettség kialakítása, valamint az elkövetők felismertetéséhez használt fényképgyűjtemény egységesítése és rendszeres frissítése, lehetőség szerint ennek CD, DVD lemezen történő rendelkezésre bocsátása, továbbá a NETZSARU nyújtotta lehetőségek kiaknázása, például közvetlen fényképgyűjtemény létrehozásával,⁸³
- bűnözési térkép elkészítése (crime-mapping), a magas koncentrációjú bűnözéssel rendelkező területeken (hot spotok)⁸⁴ a látható rendőrség koncepciójának megerősítése, járőrszolgálatok fokozása,
- bűnügyi felderítő munka fejlesztésére kiemelt hangsúly fordítása,

⁸⁰ Cserép Attila (szerk.): Vagyonvédelmi és Őrzésbiztonsági ABC. Pécs - Baranya Közrendvédelméért Alapítvány, Pécs, 1997. 110. o.

⁸¹ Clarke, V.R.: Seven Misconception of Situation Crime Prevention. In: Handbook of Crime Prevention and Community Safety (Ed.: Nick Tilly), William Publishing, 2005. 39-40.o.

⁸² http://hvg.hu/itthon/20071217_terfigyelo_baleset_buncselekmeny/page2.aspx - A bűra is visszatartó erő lehet

A térfigyelő rendszerek széles körben történő alkalmazásának egyik fő ellenérve, hogy a rendszer kiépítése, üzembe helyezése és üzemeltetése, valamint folyamatos fenntartása, karbantartása rendkívül költséges. A hivatkozott cikkben nyilatkozó Németh Zoltán, a VIII. kerületi rendőrkapitányság helyettes vezetője szerint, egyes bűncselekmények esetében a kamerák felszerelésének következtében a visszaesés 50-60%-os (pl.: autólopások száma 349-ről 42-re, a betöréses lopások száma 859-ről 296-ra csökkent).

Véleményem szerint ez már önmagában elégséges érv az alkalmazásukra, a költség pedig csökkenthető. Erre az önkormányzat, a rendőrség és a kamerák üzemeltetője közösen dolgozott ki egy tervet, mely szerint a rendszer kiépítését követően nem feltétlenül kell minden kamerabűrában folyamatosan kamerának is beszerelve lennie és működnie. Az üres bűra is visszatartó erő lehet, mivel kívülről nem állapítható meg, hogy a bűrában éppen működik kamera vagy nem. A kamerákat a rendőrség által előre meghatározott rotációs rendszer szerint csoportosítják át egy területről a másikra, de szüksége esetén speciális igények teljesítése érdekében is átcsoportosíthatóak (pl.: a tüntetések helyszíneire és azok környékére).

Ha a kamerán keresztül bűncselekmény elkövetését észlelik, a riasztott járőrök 1-3 percen belül a helyszínre érnek és még tetten érik az elkövetőt, még pislogni sincs ideje. Fontos hangsúlyozni ugyanakkor, hogy a kamera önmagában nem csodafegyver, a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiában foglalt egyéb intézkedések alkalmazására és a járőrök számának emelésére egyaránt szükség van.

⁸³ Urszán József: i.m. 133. o.

⁸⁴ www.springerlink.com/index/w16w1hqt4336n237.pdf - Geografische Fallanalyse 6.o.

- a sorozatjelleggel előforduló bűncselekmények nyomozására külön-külön nyomozócsoportok létrehozása,
- polgárőrség bevonása a megelőző munkába,⁸⁵
- reakcióképesség növelése (pl.: a helyszínen való megjelenés gyorsabb kivitelezése),
- elengedhetetlen a bűnüldözésben és a felderítésben a tényleges és folyamatos együttműködés, illetve koordináció kialakítása civil szervezetekkel és társszervekkel,⁸⁶
- hatástanulmány készítése, amely részletesen elemezné és értékelné a sorozatjelleggel előforduló bűncselekmények nemzetközi tapasztalatait, a jelenséggel szemben külföldön alkalmazott felderítési és megelőzési helyzetet,⁸⁷
- tömegtájékoztatási eszközökön, előadásokon, szórólapokon rendszeresen közkinccsé kell tenni az egyes bűncselekmények megelőzését elősegítő tanácsokat, tapasztalatokat.⁸⁸ Intenzív bűnmegelőzési propaganda kifejtése, melynek során aktív tudatformáló munkával kell erősíteni a társadalom tagjainak önvédelmi reflexeit és törvényes önvédelmi törekvéseit. Ismertetni szükséges a védekezés hatékony, de jogszerű módjait, valamint az ezt szolgáló lehetőségeket és eszközöket. Meg kell győzni a lakosságot, hogy a bűnmegelőzés osztársadalmi érdek, amiben mindenkinek megvan a maga feladata és felelőssége.⁸⁹

---

⁸⁵ Clarke, V.R.: i.m. 41.o.

⁸⁶ Ignác István - Szabó Jenő: Szokatlan bűncselekményekre, mint új kihívásokra történő reagálás. Magyar rendészet, 2003 / 1-2.

⁸⁷ Urszán József: i.m. 133. o.

⁸⁸ Kertész Sándor: Egy vidéki nagyváros lakásbetöréseinek elemzése. Belügyi szemle, 1991/3. 63.o.

⁸⁹ Cserép Attila (szerk.): i.m. 110. o.

5. Összegzés

Korunk bűnözőinek kiemelkedően veszélyes kategóriáját a bűncselekményeket szervezeten, csoportosan elkövető utazóbűnözők adják. Ez az elkövetői kategória a lakó-, illetve tartózkodási helyétől távol fejt ki bűnös tevékenységét, így igyekezve kivonni magát a többnyire elszigetelten nyomozó rendőri szervek hatásköréből.⁹⁰

A téma aktualitását nemcsak a sorozatjellegű elkövetések nagy száma és azok fokozott veszélyessége indokolja, hanem a sorozatban történő elkövetés, mint a bűncselekmények speciális jellemzőjének bizonyítási és felderítési nehézségei is. Véleményem szerint, ezek a nehézségek abból adódnak, hogy a nyomozó hatóság tagjai nem szentelnek a sorozat-bűncselekmény, mint speciális bűncselekmény-kategória sajátosságainak megfelelő figyelmet munkájuk során. Bizonyára összetett okai vannak ezeknek a hiányosságoknak, figyelmetlenségeknek a nyomozó hatóság részéről, amelyek feltárására még vállalkozni ezen munka keretein belül nem tudok. Bizakodó vagyok a tekintetben, hogy további kutatásaim során sikerül valamilyen ésszerű magyarázatot találnom a problémára vonatkozóan.

Gyakran éri kritika a rendvédelmi szerveket az állampolgárok részéről, miszerint nem megfelelően látják el vagyónvédelmi feladataikat. Ugyanakkor hangsúlyozandó a tárgyalt bűncselekmény-kategória gyakori előfordulásának okaként a tulajdonosok, sértettek felelőtlensége, elővigyázatlansága is, ugyanis nem ritkán ők maguk kínálják fel értéktárgyaikat könnyű zsákmányként.⁹¹ Az alacsony felderítési mutatók tükrében, a rendőrség már meglehetősen régen felismerte, hogy ebben a helyzetben a megelőzésre kell fektetni a hangsúlyt.⁹² A megelőzésre tett intézkedések azonban még nem hozták meg a kívánt eredményt.

Ez betudható a rendvédelmi szervek, kiemelten a rendőrség létszámbeli és anyagi problémáinak,⁹³ elavult eszközállományának, valamint annak, hogy az állampolgárok is csak részben tettek, tesznek a bűnmegelőzésben vállalt feladataiknak és állampolgári kötelességeiknek eleget. Ezen hiányosságok megszüntetésével, felszámolásával csökkenne az elkövetett bűncselekmények száma, ezáltal javulna az állampolgárok biztonságérzete, a közrend és a közbiztonság, valamint a jelenleg tapasztalható közömbösség, a másokkal, a környezetben történetekkel kapcsolatban tanúsított nemtörődömség, amely lehetőséget biztosít az elkövetők számára. A fent említett bűnmegelőzés érdekében tett intézkedések azonban csak széleskörű társadalmi összefogással valósíthatóak meg eredményesen.⁹⁴

A modernizáció kikövetelte, és kiköveteli a rendőrség szervezetének, munkamódszereinek, kapcsolatrendszerének a korszerűség elvárásainak megfelelő átalakítását. A hazánkban is egyre inkább európaivá és nemzetközivé váló bűnözés hatásai tovább erősítik azt az igényt, hogy a rendőrség legyen az állampolgárok - az egyes állampolgár - lét- és vagyónbiztonságát, védő szolgáltató jellegű testület.⁹⁵

⁹⁰ Nyíri Sándor: A bűnözés és a bűnüldözés helyzete 1990-ben. Rendészeti Szemle, 1991/1. 3.o

⁹¹ Kertész Sándor: Személygépkocsik kárára elkövetett lopások vizsgálata. Belügyi Szemle, 1992/5. 110.o.

⁹² Clarke, V.R.: i.m. 43.o.

⁹³ Ernyes Mihály - Kertész János: Vélemények a rendőrségről. Belügyi Szemle, 1992/1. 29.o.

⁹⁴ Cserép Attila (szerk.): i.m. 110. o.

⁹⁵ Ernyes Mihály - Kertész János: i.m. 27 .o.

Felhasznált irodalom

1. Bakóczy Antal: A vagyron elleni bűnözés és okai. In: Kriminológiai és Kriminalisztikai Tanulmányok XXIII. (Gödöny József szerk.), Közgazdasági és Jogi könyvkiadó, Budapest, 1986.
2. Balázs Gábor: A helyszíni ujjnyomok felkutatása és rögzítése utáni felhasználása a gépkocsilopások nyomozása során. In: Az ujjnyomok rögzítésének, vizsgálatának és felhasználásának aktuális kérdéseivel foglalkozó tanácskozás előadásainak anyaga I - II. füzet.
3. Bócz Endre: Büntetőeljárású jogunk kalandjai. Sikerek, Zátonyok és Vargabetűk. Magyar Hivatalos Közlönykiadó, Budapest, 2006.
4. Bóna Péter - Elek Imre - Korek György: A vagyron elleni bűncselekmények nyomszakértői vizsgálatának néhány kérdése. Belügyi Szemle, 2002/5.
5. Clarke, V.R.: Seven Misconception of Situation Crime Prevention. In: Handbook of Crime Prevention and Community Safety (Ed.: Nick Tilly), William Publishing, 2005.
6. Csefkó Tamás: A nyomok hiánya, mint bizonyíték. Belügyi szemle. 1976/5.
7. Cserép Attila (szerk.): Vagyonvédelmi és Őrzésbiztonsági ABC. Pécs - Baranya Közrendvédelméért Alapítvány, Pécs, 1997.
8. Deak, Alexander: A törökszentmiklósi bestiális gyilkosságsorozat. Belügyi szemle, 1995/10.
9. Dobos János: A betöréses lopások jellemzői. Belügyi Szemle, 1975/11.
10. Dobos János: A gépjárműbűnözés kriminalisztikája. Belügyi Szemle, 1988/6.
11. Dávid Gábor - Könyvszemle: Dobos János: A Betöréses lopások. Belügyi Szemle, 1988/7.
12. Ernyes Mihály - Kertész János: Vélemények a rendőrségről. Belügyi Szemle, 1992/1.
13. Gödöny József: A bűnözés helyzete és változásai. Kriminológiai és Kriminalisztikai Tanulmányok XXIII. (Gödöny József szerk.), Közgazdasági és jogi könyvkiadó, Budapest, 1986.
14. Ignácz István - Szabó Jenő: Szokatlan bűncselekményekre, mint új kihívásokra történő reagálás. Magyar rendészet, 2003 /1-2.

15. Illár Sándor (szerk.): Krimináltechnika. Tankönyv a Rendőrtiszti Főiskola hallgatói részére. BM Könyvkiadó, Budapest, 1984.
16. Illár Sándor (szerk.): Krimináltaktika. Tankönyv a Rendőrtiszti Főiskola hallgatói részére. BM Könyvkiadó, Budapest, 1983.
17. Irk Ferenc: Társadalmi, politikai változások és a bűnözés dinamikája és struktúrája. Rendészeti Szemle, 1994/6.
18. Fenyvesi Csaba: A kriminalisztika 21.századi tendenciái. Habilitációs előadás, PTE-ÁJK, 2008.03.07.
19. Kacziba Antal: A szervezett gépjárműbűnözés általános helyzete. Nemzetközi gépjárműbűnözés. Tudományos Konferencia, 1996. augusztus 26-28. Rendőrtiszti Főiskola.
20. Kertész Sándor: Személygépkocsik kárára elkövetett lopások vizsgálata. Belügyi Szemle, 1992/5.
21. Kertész Sándor: Egy vidéki nagyváros lakásbetöréseinek elemzése. Belügyi szemle, 1991/3.
22. Kovács Gyula: A Büntetőperbeli bizonyítás a bűnügyi vizsgálati munka tükrében. Rejtjel Kiadó, Budapest, 2003.
23. Kovács Márton: Lopások nyomozása. Rejtjel Kiadó, Budapest, 2000.
24. Kó József: Vagyon elleni bűncselekmények. In: Kriminológia, Szakkriminológia. Szerk.: Gönczöl Katalin. Complex Kiadó, Budapest, 2006.
25. Kriminalisztikai és módszertani tanácskozás anyaga: Helyszíni szemle. Belügyminisztérium Tanulmányi és Propaganda Csoportfőnökség, Budapest, 1972.
26. Levin, Jack - Fox, J.: Extreme Killing, Understanding Serial Killers and Mass Murderers. Fine Forge Press, 2005.
27. Rudas György (szerk.): Kriminalisztika Különös Rész I. Kötet, BM Tanulmányi és Propaganda Csoportfőnökség, Budapest, 1973.
28. Magyar József: Az ujjnyomszakértő szerepe a sorozat-bűncselekmények felderítésében. Belügyi Szemle, 1986/1.

29. Miskiné Fekete Ágnes: Az elmúlt tíz év a bűnözés alakulásának tükrében. Belügyi szemle, 2002/4.
30. Nagy László Tibor: Gépjárműlopások helyzete Magyarországon. In: Kriminológiai és kriminalisztikai tanulmányok XXXIV. (Irk Ferenc szerk..) Országos Kriminológiai és Kriminalisztikai Intézet, Budapest, 1997.
31. Nyíri Sándor: A bűnözés és a bűnüldözés helyzete 1990-ben. Rendészeti Szemle, 1991/1.
32. Orbán Sándor: Kiemelt vagyon elleni bűncselekmények vizsgálata. Rendészeti Szemle, 2007/5.
33. Schechter, Harold - Everitt, David: A-Z Encyclopedia of serial killers. Pocket Books, a division of Simon & Schuster Inc. 1230 Avenue of the Americas, New York NY 10020, 1997.
34. Straub, Ursula - Witt, Rainer: Polizeiliche Vorerkenntnisse von Vergewaltigern. Kriminalistik, 2003/1.
35. Tremmel Flórián - Fenyvesi Csaba - Herke Csongor: Kriminalisztika Tankönyv és Atlasz. Dialóg Campus Kiadó, Budapest - Pécs, 2005.
36. Urszán József: Az autópályán elkövetett trükkös lopások. Magyar rendészet, 2003/1-2.

Internetes források

1. <http://www.zsaru.hu/modules.php?name=News&file=article&sid=1750> - Felszámolták a dunántúli betörőbandát
2. <http://www.zsaru.hu/modules.php?name=News&file=article&sid=2273> - Egymást is átverő bandatagok
3. http://hvg.hu/cegauto/20080107_autolopas_magyarorszagon_tolvajtempo.aspx - Mekkora üzlet az autólopás?
4. http://www.automenedzser.hu/hirek/20080107_autolopas_magyarorszagon/4.aspx - Van védelem az autótolvajok ellen?
5. <http://www.hhrf.org/karpatiigazszo/060311/ao01.html> - Terjed a zsebtolvajlás
6. http://www.police.hu/data/cms8606/02_zsebtolvaj.jpg és http://www.police.hu/data/cms8608/04_zsebtolvaj.jpg - BRFK Bűnmegelőzési Osztály tájékoztatója a zsebtolvajlásról
7. http://hvg.hu/itthon/20071217_terfigyelo_baleset_buncselekmeny/page2.aspx - Az üres búra is visszatartó erő lehet
8. www.springerlink.com/index/w16w1hqt4336n237.pdf - Geografische Fallanalyse